ЗВІДОМЛЕННЯ
Товариства „ПРОСВІТА“
у Катеринославі

за 1914 рік.

Т. Шевченко

1814 25/II. 1914.

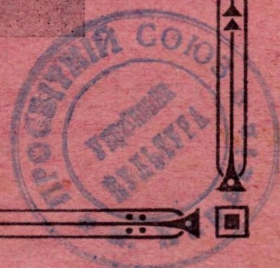

КАТЕРИНОСЛАВ.
1915.

ДРУКАРНЯ К. А. АНРУЩЕНКА.

БІБЛІОТЕКА-ЧИТАЛЬНЯ

ІМЕНИ **ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

для членів «ПРОСВІТИ»

одкрита що дня з 6 до 9 год. вечора.

КОМІТЕТ

ДЛЯ ДОПОМОГИ ГАЛИЧАНАМ,

заснований

Товариством „ПРОСВІТА“

у КАТЕРИНОСЛАВІ.

ЖЕРТВИ

грішми й одежою приймаються у помешканні ТОВАРИСТВА

(Проспект, буд. В. М. Хрінникова).

ЖЕРТВУЙТЕ

(грішми й харчами) на їдальню

„ПРОСВІТИ“

для семейств запасних, покликаних на війну.

3-й Мандриківський спускъ, 17.

Звідомлення Ради Товариства.

ЗМІСТ. Склад Ради. Число членів. Помешкання. Святкування 100-літнього ювилею Т. Шевченка: ювилейний Шевченківський комітет, ювилейний Шевченківський вечір та инш.

Діяльність в звязку з війною: концерт на допомогу раненим, жертва на лазарет клубу „Родина“, ідальня для семейств запасних, лекція про Галичину, комітет для допомоги галичанам, допомога семьям просвітян, покликаних до війська.

Біжуча діяльність. Комісіі: 1) Бібліотечно-лекційна—продаж книжок, літературні вечірки, бібліотека-читальня імени Т. Шевченка; 2) Будівнича комісія; 3) Вечерова; 4) Ялинкова. Видавнича секція. Філіі—допомога ім: гулянка в Потьомкинськім Парку та инш.; питання про нові філіі. Закінчення.

В Раду Т-ва на початку 1914 року входили: Є. С. Вировий, Є. С. Гарькавцева, Г. Л. Денисенко, М. І. Луценко, М. М. Нечипоренко, Є. С. Павловська, Ю. А. Павловський, І. Ф. Пінчук, І. П. Рудічев, А. Д. Ткаченко, В. М. Хрінников та П. А. Щукин. Кандідатами були: О. А. Дорожинська А. І. Пацаль та К. Є. Шипота. Членами Ревізійноі Комісіі—. Б. Ф. Павловський, І. М. Труба та Б. І. Усик-Базілевський.

За рік в Раді сталися значні зміни. Уже в марті зрікся бути членом Ради М. М. Нечипоренко, і його місце заступив перший кандідат, що дістав на виборах більшість голосів, К. Є. Шипота. Влітку через виізд з Катеринославу вийшов з Ради І. Ф. Пінчук, давши місце другому кандідатові—О. А. Дорожинській. Після оголошення війни вибув з Ради призваний по мобілізаціі лікарь Ю. А. Павловський. Заступити його в Раді було вже нікому, бо третій кандідат А. І. Пацаль ще весною виіхав з Катеринославу. В осени вийшов з Ради ще один член—К. Є. Шипота. Так і істнувала Рада в неповнім складі аж до загальних зборів 2 ноября, коли було добрано в Раду членами П. А. Маненка й Б. І. Усика-Базилевського, що перед тим зрікся бути членом Ревізійноі Комісіі, а кандідатами—І. І. Коваліва, В. П. Трубу й Н. К. Пінчука.

Головою Ради зпочатку року був В. М. Хрінников, а з 13 мая обрано було Г. Л. Денисенка. Товаришем голови до 18 января був Г. Л. Денисенко, з 18 января до 13 мая І. Ф.

Пінчук, а потім уже увесь час П. А. Щукин. Скарбником до 12 марта був М. М. Нечипоренко, а з 12 марта до кінця року М. І. Луценко. Обовьязки писаря до 15 января виконував Є. С. Вировий, з 15 января до 5 марта П. А. Щукин, потім до 10 сентября—А. Д. Ткаченко, після неі до 3 декабря О. А. Дорожинська, а тоді вже Б. І. Усик-Базилевський.

Збіралася Рада звичайно що-тижня; під час якоісь нагальноі роботи—вечорів, то що—навіть частіше. Тілько влітку через те, що більшість членів розьіхалося, майже всяка праця в „Просвіті“ припинилася. Усього за рік одбулося 40 засідань Ради. Загальні збори було скликано двічі: 23 февраля рокові й 2 ноября надзвичайні.

Нових членів прибуло 82, померло 2, виключено з реєстру 5, залишилось на 1 января 1915 року всього 248.

Містилася „Просвіта“ увесь час в будинку ч. 56 на Козачій вулиці. Наприкінці року член Ради В. М. Хрінников ласкаво запропонував Товариству безплатно дві кімнати в його будинку на розі Проспекта й Первозванівськоі вулиці. Рада з великою подякою прийняла цей щедрий дар, і з нового року „Просвіта“ оселилася уже в новім помешканні.

Діяльність Товариства у минулім році почалася під знаком великого національного свята Украіни—100-літнього ювилею Т. Шевченка. Не тілько все перше півріччя, але й значна частина попереднього року в діяльности Т-ва мала на собі вплив цього великого свята. Ще з осени попереднього року почала „Просвіта“ клопотатися, щоб було дозволено закласти в Катеринославі окремий ювилейний Шевченківський комітет, який мав притягти до участи в святі і все стороннє місцеве громадянство, а також земські і городські установи Катеринославщини.

Докладне звідомлення про діяльність цього комітету подається окремо, а тут Рада зазначає лиш те, що Товариство само, крім комітету, зробило й намірялось зробити, щоб і з свого боку одзначити ювилей нашого генія. Насамперед, слідом за урочистим засіданням ювилейного Шевченківського комітету, що надзвичайно бучно й гарно одбулось 25 февраля, Рада 1 марта урядила окремий великий ювилейний Шевченківський вечір. На згадку про нього подаємо тут цілком текст афиши й програм цього вечора, видрукованих з стильною, художньою віньєткою, спеціяльно для свята скомпанованою художником В. В. Коренєвим:

Пролог. Вступне слово—*„Заповіт Шевченка“*—промовить Г. Г. Черняхівський. Жива картина—*„Шевченко і його твори“*. „Заповіт“ в картині виконає хор.

І одділ. 1) „Т. Шевченкові“—кантата М. Лисенка на слова В. Самійленка. Хор. 2) „Чи ми ще зійдемося знову“ Шевченка, муз. М. Лисенка,—виконає артист Київськоі опери М. Мякиша. 3) „Посланіє“ Шевченка,—продекламує артистка Н. М. Дорошенко. 4) „Садок вишневий коло хати“—Шевченка, муз. Лисенка —виконає артистка Г. Вельгій. 5) „Молітесь, братіє“ Шевченка, муз. Лисенка, виконає артист Г. Рязанцев. 6) „Украіна“—музична поема Г. Давидовського, слова Шевченка—Хор.

ІІ одділ. 1) „Не тополю високую“ Шевченка, муз. Лисенка,—виконає Г. Вельгій. 2) „Катерина“—поема Шевченка, —предекламує Н. М. Дорошенко. 3) „Мені однаково“ Шевченка, муз. Лисенка,—виконає М. Микиша. 4) „На що мені чорні брови“ Шевченка, муз. Лисенка, виконає артистка З. Малютіна. 5) „Гетьмани, гетьмани“ Шевченка, муз. Лисенка, —виконає Г. Рязанцев. 6) „Ой, нема, нема“ Шевченка, муз. Лисенка— Хор.

Апофеоз. „Бьють пороги“—жива картина з участю хора. Живі картини в постановці художника В. В. Коренєва. Хор під орудою В. Є. Петрушевського.

Ювилейний вечір одбувся з надзвичайним успіхом. Народу було ни нім сила. Багато людей нарочито прибуло з ріжних місць Катеринославщини. На сцені увесь час стояв на високім постаменті бюст поета, освітлений сяйвом рефлєктора і роскішно убраний численними вінками, принесенними ріжними депутаціями під час урочистого засідання ювилейного комітета 25 февраля. Виконання майже всіх номерів було бездоганним і справляло величезне враження, глибоко зворушуючи слухачів.

Після того вечора Рада мала урядити ще:

1) 16 марта—літературну вечірку з докладом про Шевченка в помешканні „Просвіти“.

2) 24 марта в день великий народній ювилейний концерт в зімнім театрі (майже з таким самим широким програмом, як і вечір 1 марта).

3) 23 або 25 марта—ювилейний вечір для служащих та робітників в залізнодорожніх майстернях в помешканні Т-ва Народньоі Тверезости при ст. Катеринослав.

Для всього цього було вже закликано віконавців, вироб-

лено й виготовлено повні програми, замовленно помешкання. Та проте після 1 марта ніяких шевченківських свят у городі полиція уже не дозволила.

16 марта цілком несподівано було закрито і самий Шевченківський комітет, бо п. Губернатор вважав, що функціі комітету обмежуються лише влаштуванням урочистого засідання 25 февраля.

„Вслѣдствіе прошенія отъ 14-го сего марта за № 194, увѣдомляю Правленіе Украинскаго Литературно-Артистическаго О-ва, что такъ какъ Шевченковскій юбилей уже прошелъ и празднованія по этому поводу кончились, то за пропускомъ срока я не нахожу возможнымъ въ настоящее время разрѣшить Правленію О-ва устроить 9-го апрѣля сего года въ селѣ Каменкѣ, Новомосковскаго уѣзда юбилейный Шевченковскій вечеръ".

Такого ж змісту бумагу було обьявлено „Просвіті" через поліцію 31 марта у відповідь на прохання, подане 25 февраля за № 186 про Шевченківський вечір у с. Петриківці 2 апріля.

Сподівалися, що може, хоч в осени, можна буде хоч почасти виконати намічену програму. Та тим часом влітку несподівано виникала сучасна світова війна і через те, відповідно до нових обставин громадського життя, й діяльність Т-ва, натурально, повинна була стати цілком иншою. Тепер вона проводилася вже під знаком допомоги жертвам великоі війни. Скоро тільки одновилася після літньоі перерви діяльність Т-ва, Рада зараз почала клопотатись про влаштування концерту на допомогу раненим. Цей концерт одбувся 28 сентября в залі городськоі думи з участю місцевих музичних сил.

Чистого прибутку дав він 159 р. 29 к.; гроші ці було передано місцевому Олексіівському лазарету.

На лазарет клубу „Родина" у Киіві послано було од „Просвіти" 25 рублів.

24 августа де-хто з членів „Просвіти" уповноважив д-ку Л. Є. Біднову запропонувати Раді Т-ва прийти на поміч семействам запасних, заклавши для них дешеву ідальню на Мандриківці під Катеринославом. Рада ухвалила цю пропозіцію й постановила дати гроші на влаштування ідальні, а також що

Ювилейний Шевченківський вечір „Просвіти“ 1/III 1914 року.

місяця збірать по-між членами Т-ва на утримання помешкання 16 рублів.

На тих же зборах Рада постановила запропонувати городському попечительству своє помешкання (на Козачій вулиці, ч. 56) під садок для дітей запасних. Городське пепечительство, висловивши „Просвіті“ подяку, доручило д-ці Бідновій одкрити ідальню на Мандриківці і разом з тим повідомило „Просвіту“, що потреби в дитячім садку в тій місцевості, де мешкає „Просвіта“, немає.

Виконувати постанову Ради про одкриття ідальні на Мандриківці взялися д-ки Бичихина Т. С., Бірюкова Д. Г., Біднова Л. Є., Гарькавцева Є. С., Коростовцева М. Г., Павловська О. Г., Труба В. П., Щоголіва Є. В. та Федорова А. І. Всі ці особи взагалі дуже багато поклали праці на заснування ідальні й одкриття іі 6-го сентября при діяльній участи членів городського попечительства І. Я. Акинфієва й Є. К. Солодковськоі.

Кошти на ідальню склалися з жертв членів „Просвіти“, а також ріжних инших особ, що прихильно поставилися до заміру „Просвіти“, Усього таким чином за чотирі місяці минулого року, відколи одкрито було ідальню, зібрано було приватними жертвами серед членів „Просвіти“ і серед инших особ 1219 р. 27 к. За обіди виручено 235 р. 35 к. Продуктів подаровано на 145 р. 68 к. Усього надійшло таким чином 1600 р. 30 к. З них на впорядкування ідальні, помешкання, харчі, топливо і взагалі на все утримання ідальні до 1 січня 1915 року витрачено 1268 рублів 99 коп. На 1 січня 1915 року залишилося 331 р. 31 к.; з них—170 руб. грішми й на 161 р. 31 к. продуктами.

За чотирі місяці ідальня видала 5708 сімейних обідів в 13664 порціі з платою по 5 коп. з сімьі. Крім того, ідальня видала безплатно 409 порцій та 3619 стаканів молока, даючи його по стакану дітям до 4-х років. Таким чином ідальня „Просвіти“ нагодувала за цей час 17692 душі.

Під час Різдвяних свят, завдяки щедрим жертвам, ідальня, шануючи народні традиціі, влаштувала для своіх харчовників багату і голодну кутю, в инші ж дні різдвяних свят ідальня ввесь час давала поліпшену страву.

Справами ідальні ввесь час порядкував, тай порядкує комітет, в який увійшли од „Просвіти“—д.д.-ки Д. Г. Бірю-

кова, Т. С. Сулима-Бичихина, Л. Є. Біднова, Є. С. Гарькавцева, М. Г. Коростовцова, Г. Я. Куличенко, О. Г. Павловська, Є. В. Щеголєва, А. І. Федорова. З не членів „Просвіти“ до комітету належали А. Б. Рубіна, Ф. Ф. Рудницька, та Є. А. Обтемперанська. Всі ці особи дежурять по черзі що-дня з 8-ми годин до 2-х, доглядаючи за приготуванням страви, ведут рахунки, записи, видаютъ обіди й т. и. Взагалі, завдяки енергійній та дружній праці всіх членів комітета, молода українська жіноча організація завела собі добрий лад і привабила до себе прихильність громадянства, як свого, так і чужого.

В звязку з військовими подіями, з ініціативи Бібліотечно-лекційноі Комісіі „Просвіти“ 15 ноября улаштовано було лекцію „Про Галичину“. Прочитав іі почесний член Т-ва Д. І. Дорошенко, запрошений з Киіва. Лекція одбулась (українською мовою) в залі Англійського клубу й привабила багато слухачів, чому також спріяли дешеві ціни (од 1 р. 25 к. до 10 к.). Це була перша й єдина в Катеринославі аж до цього часу прилюдна лекція про Галичину.

Пробувала була Рада організувати якось і допомогу семействам просвітян, взятих на війну, та через брак коштів у Т-ва не могла розвинути цієі справи. Лише сімьі члена Р. з постанови загальних зборів 2 ноября видано було невеличку одноразову допомогу (15 р.) *).

Так само, як і торік при „Просвіті“ істнувало кілька комісій, що займалися де-якими окремими справами. Найбільш процьовитою з них була Бібліотечно-лекційна Комісія. На 1 янв. 1914 року мала вона 24 члена **). За голову Комісіі був завідуючий бібліотекою член Ради П. А. Щукин, товаришем голови Ю. А. Лютий, писарем Г. Г. Касяненко. Головна справа комісіі—це порядкування бібліотекою-читальнею імени Т. Шевченка: допомога бібліотекареві у дежурствах, збільшення числа книжок та инші чисто хозяйські справи.

---

*) З Катеринославськоі „Просвіти“ покликано до війська 20 членів, з Діівськоі 18.

**) А саме: Авдієнко Г., Вировий Є., Гусак О., Довбенко В., Дорожинська О., Дяченко І., Зубковська Л., Каленич Н., Касяненко Г., Ковалів І., Луценко М., Луценко І., Лютий Ю., Маненко П., Маріниченко П., Марусенко І., Миколенко Б., Мінченко М., Пінчук Н., Усик-Базилевський Б., Стельмах В., Шепеленко С., Шипота К. Щукин П.

По-за межами цього Комісія намітила ще де-кілько справ, як от ширення книжок, для чого одкрила у помешканні бібліотеки продаж книжок, почала складати зразкові каталоги для народніх бібліотек та вже в кінці року почала вивчати гуртом історію Украіни. Та не все з цього було виконано. Складання зразкових каталогів довелось скоро залишити, бо ся справа була нова та почасти і не під силу молодій Комісіі. Значно поширити бібліотеку за браком коштів також не можна було й Комісія обмежилась тільки придбанням найбільш необхідних і цікавих видань.

Инакше стояла справа з продажом книжок. Завідував цим член Комісіі Н. К. Пінчук, якому допомогав І. І. Ковалів. Під час вечорів, концертів, літературних вечірок та гулянки, що улаштовувала „Просвіта“ протягом року, Комісія також уряжала продаж книжок, карток та портретів. За рік куплено книжок на 425 р. 90 коп.; продано—на 332 р. 35 коп. та подаровано дрібних книжечок для ранених на 1 р. 63 коп.; лишилось на складі книжок на 91 рубль 92 коп. *).

Під час кооперативних курсів, що одбувались у Катеринославі в маю, Комісія улаштовала в помешканні бібліотеки-читальні виставку украінськоі кооперативноі літератури. На гулянці, що урядило Т-во 31 мая та 1 іюня, Комісія також улаштувала виставку шкільних підручників украінською мовою.

По суботах в помешканні Т-ва—до речі, дуже малім і тіснім для того—Комісія уряжала літерагурні вечірки, запрошуючи для докладів всіх охочих членів Т-ва. Всього в 1914 році одбулось 11 вечірок, а саме:

Коли	Тема докладу	Автор	Скілько було слухачів
1 апріля	Про М. Коцюбинського	Л. Є. Біднова	30
26 „	Про М. Костомарова	В. Степовий	33
3 мая	Враження з подорожі по Волині	Ю. А. Павловський	39
9 „	Про Б. Грінченка	Л. А. Зубковська	27
17 „	Враження з подорожі у Галичину	М. І. Луценко	37
24 „	Про Запорожську Січ	П. А. Щукин	31
14 іюня	Про украінську школу	Гуртова читанка	25
22 ноября	Украінська література на початку XIX століття	В. В. Благонадьожин	31
29 „	Козаччина до повстання Богдана Хмельницького	П. А. Щукин	25
6 декабря	Украінська народня поезія	В. В. Благонадьожин	32
13 „	Про Лесю Украінку	Л. А. Зубковська	26

*) По місяцям книжки продавались так: у марті—на 29. 97; в апрілі—на 55.00; у маі - на 101. 72; у іюні—на 6. 07; у іюлі—на 6. 99; в августі—на 6. 53; у сентябрі—на 16. 67; в октябрі—на 26. 03; у ноябрі—на 34. 43; у декабрі—на 48. 94, а разом на 332 рублі 35 коп.

Вечірка про Бориса Грінченка одбулась в день похорону його—9 мая. Після розмов і спогадів про життя й діяльність покійного, дружині його М. М. Грінченковій було послано телеграму з виразом співчуття й пошани до памьяти незабутнього діяча на українській просвітній ниві.

Взагалі життя молодоі Комісіі було більш менш жвавим і не іі вина, коли де-які житьові завдання, зважаючи на стороні умови, не можна було здійснити.

В осени минув рік з часу одновлення бібліотеки-читальні імени Тараса Шевченка *). На 1 января 1915 року бібліотека мала 331 книжку. Поділялися вони по окремих одділах так: I—красне письменство (проза, поезія, драматичні твори та альманахи)—192 книжки; II—Теорія й історія літератури, публіцистика та біографіі—64 книжки і—III—історія, географія й инш.—45. Протягом року книжками з бібліотеки користувалось 58 членів Т-ва, **) що перечитали разом 948 книжок (з I одділу—758, з другого—103 й з III—87).

З одділу красного письменства найбільш читались твори:

	Число книжок.	Скілько разів брали
Б. Грінченка	11	84
В. Винниченка	6	68
І. Франка	11	45
І. Левицького	6	51
М. Коцюбинського	5	47
А. Кащенка	4	26
І. Тобілевича	5	20
О. Стороженка	4	19
М. Вовчка	3	16
П. Мирного	3	16
М. Кропивницького	3	16
П. Куліша	2	18
Т. Осадчого	2	18
О. Кониського	2	10
О. Кобилянськоі	2	15
О. Олеся	3	8
С. Васьківського	1	10
С. Руданського	1	10

*). Бібліотеці—читальні «Просвіти» ще в 1906 році надано імя Т. Шевченка на основі дозволу администрациі (11 августа 1906 р. № 9921).

**) На окремі місяці користування книжками роскладається так: у январі—20 душ, у февралі—19, марті—29, апрілі—23, маі—18, іюні—15, іюлі—14, августі—13, сентябрі—20, октябрі—21, ноябрі—25 та у декабрі—32 души.

З другого відділу найбільш читались твори Б. Грінченка (6 книж. переч. 29 разів), М. Драгоманова (4 кн. переч.—18 разів) та С. Єфремова (6 книж. переч. 15 разів); здебільшого читались публіцистичні твори згаданих авторів.

З третього відділу найбільш читались твори М. Аркаса (історія), В. Антоновича й М. Драгоманова (історичні пісні) В. Антоновича, Б. Грінченка, В. Доманицького, С. Рудницького, Я. Чепіги, О. Єфименкової та М. Грушевського.

За рік до бібліотеки надійшли нові жертви книжками й журналами од таких особ: М. М. Нечипоренка (комплект „Літературно-Наукового Вістника“ за 1900 рік), С. О. Єфремова (4 томи історії України-Руси М. Грушевського), І. І. Дяченка (12 томів ріжних книжок і журналів), К. Є. Котова (5 прим. його брошюри „Павлова халепа“), А. Ф. Кащенка (всі його твори) та П. А. Маненка. Оправлені з числа цих подарованих книжок було заведено до каталогу. Крім того, для бібліотеки було придбано 19 нових книжок на гроші, видані Радою та зібрані по-між членами „Просвіти“.

На загальних зборах Т-ва 23 февраля 1914 року було постановлено зменшити плату за користування книжками до 10 коп. замісць 20. Мотивом для цього були нарікання деяких членів на високу ніби-то плату за користування книжками з бібліотеки. Але зменшення плати, на жаль, не збільшило числа читачів: їх було, як згадано вище, 58, і сума доходу за читання книжок складала меншу частину (43,6%) прибутків бібліотеки.

У читальню в 1914 році переплачували часописі: „Рада“, „Літературно-Науковий Вістник“, „Дзвін“, „Україна“, „Світло“, „Сяйво“, „Українська хата“, „Ілюстрована Україна“, „Діло“, „Маяк“, „Вістник життя і знання“, „Рілля“, „Наша кооперація“, „Украинская жизнь“, „Народы и области“ „Ukrainische Rundschau та білоруську газету „Наша ніва“

Крім Бібліотечноі, в минулім році істнувало при „Просвіті“ й ще три Комісії: Вечерова, Будівнича й Ялинкова. Найменш працьовитою з них була Комісія Будівнича *): дуже важко у великім місті, де ціни на землю звичайно дуже високі, здійснити мрію про придбання власноі хати, коли нема для цього ні готового фонду, ані значних жертв і-головне—активного зацікавлення всіх членів Товариства.

Вечерова комісія зпочатку бралася до праці досить жваво. Проте реальних наслідків, коли не рахувати досить напруже-

*) До неі належали: М. К. Ємець, Ю. А. Лютий, І. М. Труба, Б. І. Усик-Базилевський, В. М. Хрінников.

ної праці під час просвітянських вечорів і гулянки, з її намірів було небагато, бо, спинившись на драматичних виставах для селян, Комісія не могла добути для організації цієї справи потрібних коштів. Завмерши літом, коли взагалі завмірає праця в „Просвіті“, Комісія до кінця року вже й не прокидалася; її роботу мусіла брати на себе Рада, якій допомогав, як виникала потреба, де-хто з колишніх членів цієї Комісії, як от С. Ф. Варкута, О. Л. Гусак, П. В. Мариниченко, М. Г. Мінченко, Н. К. Пінчук та инш. Обовьязки відповідального розпорядчика на всіх вечорах та лекціях завше приймала на себе Є. С. Павловська.

Ялинкова Комісія *), як і завсігди раніш, розвинула свою діяльність під час різдвяних свят для улаштування дитячих ялинок по селах Катеринославщини. З 1913 року лишилось на цю справу у ялинковім фонді 50 рублів. Нових жертв у 1914 році надійшло всього 159 р. 41 к.; крім того, д-ка Г. Гончарова подарувала пуд ласощів, а крамниці М. І. Єфанова, Н. С. Заславського й Т. Д. Зільбермана 105 аршин коленкору. Діти-учні одноі середньоі школи сами виготовили й подарували чимало ріжних ялинкових цяцьок і прикрас. Д-ій К. А. Андрущенко, прикладом минулих років, дурно видрукував на всіх торбинках написи „*Шануйте рідний Край!*“ та „*Згадуйте „Просвіту!*“ Крім коштів зібраних жертвами, Рада ухвалила видати окремо на книжки філіям для іхніх ялинок 35 рублів. Це звичайний дарунок Ради своім філіям, тілько в цім році його було збільшено на половину.

За допомогою Комісіі ялинки одбулися у Мануйлівці, Діівці, Камьянці, Підгородній, Одинківці, Чаплях та в Малій Козирщині. В Перещепині ялинка не одбулась через пошесть обкладок та віспи, що лютувала там на Різдво й Новий рік; у Великій Козирщині ялинку призначено було на 6 января в місцевій церковно-парафіяльній школі, було вже складено й виготовлено увесь програм, та батюшка без відома Єпархіяльноі Шкільноі Ради сам не зважився дозволити уряжати ялинку в його школі. На всі ялинки було вислано потрібне число заготовлених Комісією торбинок, а також дитячі книжечки й ласощі, або гроші на них. Вигргалено було на це все 254 рублі. **)

---

*) В Комісіі брали участь: С. Ф. Варкута, Є. С. Вировий, О. А. Дорожинська, Г. Г. Касяненко, М. К. Лещенко, М. І. Луценко, П. А. Маненко, Є. С. Павловська, А. Д. Ткаченко, В. П. Труба та П. А. Щукин.

**) Докладне грошове звідомлення з щирою подякою всім жертводавцям і всім, хто допоміг Комісії в цій справі, видано й розіслано було окремо.

Торбинок заготовлено було 1800. На кожній ялинці діти, звичайно, співали, читали вірші й байки, слухали музику. Скрізь ялинки викликали у дітей велике задоволення й були для них справжнім святом.

Щоб ознайомити ш.ш. членів Т-ва з тим, як уряжалися й одбувалися по селах просвітянські ялинки, Рада подає тут де що з тих листів, що надійшли до „Просвіти“ з цього приводу:

З с. Чаплі: „...Випросили у справника дозвіл, купили ласощів і цяцьок. 7-го січня в 2 г. дня зібралися, убрали цяцьками ялинку, а в цей час діти передавали одно другому, що буде ялинка, і таким робом зібралося дітей більш, чим ми сподівалися. Усіх дітей було 250 душ. Ми тоді добавили ласощів. Дітей поставили кругом ялинки, вони дуже цікавилися нею. Тоді де-котрі діти проказували байки й вірші Шевченка, Грінченка й Глібова. Після цього грала музика, діти почали танцювати. Цим скінчилося. Роздали дітям гостинці й цяцьки. Хватило всім. Діти почували себе весело, були дуже раді і дуже задоволені і висказали Просвіті велику й щиру дяку“. *Г. Кравченко.*

З с. Діівки: „...Не зважаючи на те, що ішов дощ і була велика грязюка, діти прибували верст за 4... Приходили переважно учні, та було багато і дорослих, входили безплатно. Програма складалася з таких номерів: було прочитано життєпис байкаря Глібова, прослуханий присутніми з увагою, співав дитячий хор, декламували байки Глібова, Руданського, Самійленка й инших, грав власний оркестр „Просвіти“. Закінчили ялинку роздачею дітям ласощів та книжок. Діти дуже задоволені разійшлися“.... *К. Пистунов,* писарь Ради філії.

„....В Малій Козирщині ялинка впоряжена була 1 січня в селянській хаті. Дітей було 150 душ, а дорослих повен двір. Співали „Нова рада стала“, „Видить Бог“ та „Прилетіла та меланочка“. Декламували „Чиж та Голуб“, „Хлопья й Гадюка“, „Ясла“. Грали на грамофоні—„Заповіт“, „Закувала“, „Чорна хмара“ і скоро треба було росходидись, бо лямпи погасли од духоти“... *Т. Чуприна.*

„...Щиро дякуємо шановне Товариство „Просвіту“ за дарунки, а особливо за книжки. Кращого подарунку для наших дітей і придумати не можна було. На празник зібралися всі старі і малі. В нашому глухому кутку це таке велике диво,

що всім цікаво було глянути. Як вони зачули пісні і вірші на рідній мові, то кінця не було їх дяці".

Видавнича Секція в минулім році видала лиш ілюстроване звідомлення „Просвіти" за 1913 рік в числі 600 примірників. Оплачено другу тисячу піртретів Шевченка. Здано було до друку і ухвалені Радою до видання уривки з опери місцевого композитора А. Б. Гротто-Слєпиковського на сюжет „Гайдамаків" Т. Шевченка: „Плач Оксани" і „Спів Яреми", та місцева цінкографія, що взялася друкувати ці твори, досі не спромоглася цього зробити. Весною на розгляд Секції було передано історичні оповідання О. Островського „Берестечко" та „Руйнування Батурина" і літературну характеристику М. Коцюбинського, написану Л. Жигмайлом, але видати ці твори Секція не могла через ріжні сторонні причини. Ширше розвинути видавництво „Просвіти" у минулім році не можна було головним чином через брак грошей. Видавничий фонд ім. М. А. Дмитрієва увесь було вичерпано попередніми виданнями і навіть на рахунок того фонду було зроблено для них великий борг у загальній касі Т-ва. Цей борг у минулім році значно зменшився. Щоб збільшити продаж видань Т-ва, секція містила в усіх українських газетах і журналах свої оповістки і широко розсилала свої книжки на комісію. Одну з просвітянських книжечок, а саме „Як жило славне запорожське низове військо" Д. І. Яворницького, Секція пробувала поширити при допомозі катеринославських земств, запропонувавши їм придбати цю книжечку для народніх бібліотек. Та більшість земських управ навіть не одповіли на таку пропозіцію, инші ж, як от катеринославська, одповіли, що „воспользоваться предложеніемъ О-ва управа можетъ лишь въ томъ случаѣ, если изданіе это будетъ одобрено Ученымъ Комитетомъ Министерства Народнаго Просвѣщенія". Хоч і змістом своїм, і викладом, і імям всіма поважаного на Катеринославщині автора книжечка, як і инші видання „Просвіти", має, на думку Секції, повне право на місце в народніх бібліотеках нашого краю, проте ждати, що її ухвалить тепер Міністерство Народньої Освіти, Секція, звісно, не могла. *)

---

*) Головою Секції у минулім році був Є. С. Вировий; писарем М. І. Луценко; Скарбником П. А. Щукин. Членами, що хоч раз одвідали збори секції, були Г. Л. Денисенко, П. А. Маненко, Є. С. Павловська, Ю. А. Павловський та І. Ф. Пінчук.

Ширення видань „Просвіти“ у 1914 році.

№№ видань	Видано примірників	Зосталось на 1914 р.	Продано в 1914 році	Розіслано дурно авторам, членам Т-ва, інституціям, пресі, бібліотекам, на ялинки по селах і ин.	Усього поширено	Зосталось на 1915 р.
1—I вид. . . .	1250	223	86	—	86	137
2	2000	1283	232	12	244	1039
4	5000	4430	336	95	431	3999
1—II вид. . . .	3000	3000	372	176	548	2452
Портрети Т. Шевченка . .	3000	2238	1260	—	1260	978

В минулім році „Просвіта“ мала ті самі чотирі філії, що в попереднім, а саме—в Мануйлівці, Діївці, Перещепині та в Гупалівці. Звідомлення про іх діяльність подається окремо.

Як і завсігди раніш, Рада старалася в міру можливости допомогати усім філіям, коли виникала у них яка потреба. Для бібліотеки Гупалівськоі філіі було передплачено „Раду“, „Маяк“, „Ріллю“, „Нашу Кооперацію“, а також послано ій народніх книжечок для продажу. Для допомоги Мануйлівській і Діівській філіям і спільно з ними Рада урядила в Катеринославі 31 мая і 1 іюня велику гулянку в Потьомкинськім парку. Городського саду для гулянки городська управа знову, як і в 1913 р., чомусь не схотіла дати „Просвіті“. Гулянка одбувалась два дні—у суботу та в неділю—по такій програмі: 1) „Сорочинський ярмарок“ з продажом ріжних кустарних виробів, а також—ласощів, книжок, карток то що; 2) Хор украінськоі трупи Суходольського; 3) Кобзар Іван Кучеренко; 4) водевілі „На перші гулі“ й „Миротворці“; 5) декламація; 6) сінематограф (йшли картини „Ніч під Різдво“ й „Вечерниці“); 7) військовий оркестр, що грав виключно украінські мелодіі. Людей було, коли не рахувати кілько тисяч особ з сезонними білетами, що входили дурно, у суботу—2000, а в неділю 5444. Виручено од продажу білетів (15—25 к.)—639 рублів 65 к., за кустарний крам—250 рублів, за книжки—100 р., од продажу ріжних ласощів—84 р. За найкраще украінське жіноче вбрання було видано приз. Одержала його проста дівчина родом з Миргорода. Стильний, видержаний в національнім дусі, програм в гарнім виконанні дуже вподобався людям. З чистого прибутку од гулянки по третині видано було Мануйлівській і Діівській філіям—по 114 р. 50 коп. кожній.

Нових філій в минулім році не дозволено було одкрити, хоч Рада й клопоталася про це. Ще в ноябрі 1913 року було подано в губернське по справах про товариства й спілки присутствіє прохання про одкриття філії в с. Петриківці, Новомосковськ. повіту. Мали його розглядати 27 апріля 1914 року, та чомусь цю справу тоді одклали. З того часу досі нема про це ніякоі звістки з присутствія. А тим часом протягом року до Ради не переставали надходити нові прохання про одкриття філій Т-ва. 15 февраля розглядалось у Раді таке прохання з села Куцеволівки, 5 марта з с. Саксагані. Запитували в цій справі Раду також з Вознесенського рудника й міста Бахмута на Катеринославщині і навіть з м-ка Широкого, Херсонського повіту. Та нових прохань в присутствіє Рада постановила не подавати, поки не розглянуть того, що вже подано.

Закінчуючи звідомлення за 1914 рік, Рада вважає за свій обовьязок нагадати ш. ш. членам, що откриття Т-ва „Просвіта" в Катеринославі дозволено начальством 7 октября 1905 року. 2 іюня 1906 року одбулись перші установчі збори. Таким чином 1914 рік—то був девятий рік діяльности Товариства і з 2 іюня 1915 року воно вступає в десятий рік свого фактичного істнування. Який буде цей десятий рік життя „Просвіти"—то вже цілком залежатиме од самих членів ії— од іх свідомости й самодіяльности.

Грошовий відчит по загальній касі, спеціальним фондам і ідальні „Просвіти“ за 1914 рік.

ПРИБУТКИ:	Руб.	К.	Руб.	К.
Загальна каса:				
Вступило членских вкладок у 1914 р. . . .	318	50		
Від вечора памьяти Шевченка 1-го марта (чистий прибуток)	425	48		
Вступило жертв на різдвяні ялинки по селах	209	41		
Від гулянки у Потьомкінськім Парку 31/v і 1/vi	274	96		
Продано кустарних виробів, що залишились од ярмарку на гулянці 31/v і 1/vi . .	37	27		
Жертв од Варшавських студентів Перещепинській філії	10	—		
Жертв на книги для ранених	1	—		
Від концерту 28/ix на користь ранених (валова виручка)	276	58		
Від лекції „Про Галичину“ 15/xi (валова виручка).	137	30		
Вступило жертв на допомогу семьям членів „Просвіти“, взятих на війну . . .	8	25		
Вступило жертв на ідальню „Просвіти“ для семейств запасних	124	70		
%%% по біжучому рахунку Міжнародного банку	7	37	1830	82
Повернуто боргу: Бібліотечним фондом . .	128	86		
Видавничим „ . .	84	01	212	87
Видавничий фонд ім. М. Дмитрієва.				
За видання „Просвіти“ протягом 1914 р. виручено	242	99		
Від вечора памьяти Т. Шевченка 10% чистого прибутку	53	19		
Від гулянки у Потьомкинськім Парку 10%	34	37		
Вступило жертв	6	58	337	13

	Руб.	К.	Руб.	К.
Бібліотечний фонд.				
За читання книжок по абонементам . .	33	95		
Штрафу за передержку книжок	38	92		
Від вечора памьяти Т. Шевченка 10% чистого прибутку	53	19		
Від гулянки в Потьомкинськім Парку 10%	34	37		
Вступило жертв	14	32		
Добавок до членських вкладок по 25 коп.	1	50	176	25
Будівничий фонд.				
Залишилось готівки на 1 января 1914 р.	99	84		
Повернуто боргу Бібліотечним фондом . .	3	76	103	60
Ідальня для семейств запасних.				
Всього надійшло	1600	30	1600	30
Разом прибутків *)	—	—	4260	97

ТРАТИ:

	Руб.	К.	Руб.	К.
Загальна каса.				
Помешкання „Просвіти“ за рік	240	—		
Отоплення, освітлення й уборка помешкання	61	36		
Придбано реквізиту	63	07		
Канцелярські трати, гербові й почтові марки	56	41		
Друкування й брошюровка звідомлення за 1913 рік	75	75		
Ювилейному Шевченківському Комітету на вінок під час Урочистого Засідання 25 февраля і инш.	43			
Діівській філіі 1/3 чистого прибутку од гулянки у Потьомкинськім Парку . . .	114	50		
Мануйлівській філіі теж	114	50		
Трати на ялинки по селах	254			
Позичено Ів. Пінчуку на Кобзарський гурток	50	—		
Перещепинській філіі жертв Варшавських студентів	10	—		
Бібліотечному фонду на книжки для продажу	25	—		
Придбано інвентарю	14	31		

	Руб.	К.	Руб.	К.
За кліше і друк листівок Діівськоі та Перещепинськоі філій	9	—		
Бланки	16	25		
На книжки для ранених	10	—		
Видано в касу ідальні	154	70		
Оправа книжок для Гупалівськоі філіі . .	1	50		
Допомога семьі члена „Просвіти“ Р., узятого на війну	15	—		
Слугам Англійського Клубу на загальних зборах 23/III і 2/XI	5	—		
Трати по концерту 28/IX і по лекціі 15/XI .	270	76		
Олексіівському госпіталю чистого прибутку від концерта 28/IX	159	29		
Дрібні трати	6	03	1769	43
Видавничий фонд ім. М. Дмитрієва.				
За видання книжки Б. Грінченка „Чудова дівчина“ (решта)	225	65		
За видання портретів Т. Шевченка (друга тисяча)	22	50		
Трати по розсильці видань „Просвіти“ на комісію	4	97		
Повернуто боргу загальній касі	84	01	337	13
Бібліотечний фонд				
За книжки для поповнення бібліотеки . .	18	62		
За шахву і іі доставку	15	70		
Передплата на часописі „Світло“ та „Рілля“	6	—		
Канцелярські трати	3	31		
Повернуто боргу: загальній касі	128	86		
Будівничому фонду	3	76	176	25
Ідальня для семейств запасних.				
Всього витрачено	1268	99	1268	99
Готівка на 1 янв. 1915 р.: по загальній касі .	274	26		
по будівничому фонду .	103	60		
по ідальні	331	31	709	17
Разом*)	—	—	4260	97

*) В цю суму не увійшов бюджет ювилейного Шевченківського комітету, грошовий відчит якого подається окремо.

БАЛАНС ЗАГАЛЬНОІ КАСИ.	Руб.	К.	Руб.	К.
Актив.				
Загальна каса.				
Готівка по загальній касі	276	26		
„ „ ідальні	331	31		
Боргу за видавничим фондом	375	87		
„ „ бібліотечним „	158	87		
Рахунок інвентаря	190	57		
„ реквізиту	149	35	1482	23
Видавничий фонд.				
Рахунок непроданих книжок і портретів по номінальній ціні	1808	69	1808	69
Бібліотечний фонд.				
Рахунок книг і журналів бібліотеки . . .	284	84	284	84
Будівничий фонд.				
Готівка	103	60	103	60
			3679	36
Пасив.				
Загальна каса.				
Готівка по загальній касі	276	26		
„ „ ідальні	331	31		
Інвентарь і реквізит	339	92	947	49
Видавничий фонд.				
Боргу загальній касі	375	87		
Непродані книжки і портрети по номін. ціні	1808	69	2184	56
Бібліотечний фонд.				
Боргу загальній касі	158	87		
Книжки і журнали бібліотеки	284	84	443	71
Будівничий фонд.				
Готівка	103	60	103	60
			3679	36

Скарбник *М. Луценко.*

АКТ РЕВІЗІЙНОІ КОМІСІІ.

16 февраля 1915 року Ревізійна Комісія, розглянувши усе грошове діловодство, документи прибутку і трат Товариства „Просвіта“ за минулий 1914 рік, як по загальній касі, так і по спеціальним—бібліотечному, видавничому і будівничому фондам, а також по ідальні для семейств запасних, знайшла іх у добрім стані і повнім порядку, причому по:

1.	Загальній касі значилось у приході . . .	2043 р.	69 к.
2.	Видавничому фонду	337 „	13 „
3.	Бібліотечному „	176 „	25 „
4.	Будівничому „	103 „	25 „
5.	Ідальні	1600 „	30 „

Разом чотирі тисячі двісті шістьдесят . . . (4260 р.) 97 к.

У видатках було за той же час по:

1.	Загальній касі	1769 р.	43 к.
2.	Видавничому фонду	337 „	13 „
3.	Бібліотечному „	176 „	25 „
4.	Ідальні	1268 „	99 „

Разом три тисячі пятьсот пятьдесят один (3551 р.) 80 к.

Решта—сімсот девьять (709 р.) 17 к. готівки розкладалось:

1.	по загальній касі	274 р.	26 к.
2.	„ будівничому фонду	103 „	60 „
3.	„ ідальні	331 „	31 „

Вся готівка значилась по першим двом пунктам: на біжучому рахунку у Міжнародньому банку на суму 244 р. 29 к.; марок гербових і инших на суму 13 р. 65 к.; на руках у скарбника 119 р. 92 к. і у касі ідальні 331 р. 31 к.

Члени Ревізійноі Комісіі: *І. Труба, Б. Павловський.*

АКТ РЕВІЗІЙНОІ КОМІСІІ.

3 февраля 1915 року ми, нижчепідписані члени Ревізійноі Комісіі, з дорученя Ради Катеринославського Літературно-Артистичного Товариства „Просвіта“ оглядали книжки прибутків і трат зо всіма оправдуючими документами і рахунками заснованоі Товариством „Просвіта“ ідальні для семейств запасних, покликаних до війська, і знайшли, що: з часу заснування ідальні (на початку сентября міс.) до 1 января 1915 р. прибутку було всього тисяча шістьсот (1600) руб. 30 коп.; ця сума склалась з жертв грішми в сумі тисяча двісті девятнадцять (1219) руб. 68 коп., жертв харчами на суму сто сорок пять (145) руб. 27 коп. і плати за іжу в сумі двісті тридцять пять (235) руб. 35 коп., причому по квитанційним книжкам ці суми поділялись так: по квитанц. книзі № 1 зібрано 199 р. 80 к., по № 2—562 р. 32 к., по № 3—227 р. 40 к., по № 4—213 руб. 60 коп., по № 5- 40 руб., по № 6—207 руб. 18 коп., по № 7—150 руб.

Трати за цей час по оглянутим оправдуючим документам складали одну тисячу двісті шістьдесят вісім (1268) руб. 99 коп. Лишок у сумі триста тридцять один (331) руб. 31 коп. складався з готівки грішми на руках у скарбника розміром сто сімдесят (170) руб. і з харчів на суму сто шістьдесят один (161) руб. 31 коп.

Констатуючи зразковий порядок ведення грошових справ ідальні, Ревізійна Комісія зазначає, що в цю справу було вкладено багато праці й уваги особами, які провадили іі.

Член Ревізійноі Комісіі Т-ва *І. Труба.*

Скарбник Т-ва *М. Луценко.*

ПРОТОКОЛ

загальних зборів Украінського Літературно-Артистичного Товариства „Просвіта“ в Катеринославі, 2 ноября 1914 року, въ залі Англійського Клубу.

На збори прибуло коло 40 членів Т-ва.

За голову на зборах обрано Г. Я. Куличенкову, писарями І. І. Коваліва та Г. Г. Касяненкову.

Порядок дня: 1. Затверження нових членів. 2. Звідомлення про ідальню „Просвіти“ на Мандриківці. 3. Вибір нових членів Ради і Кандідатів до них. 4. Біжучі справи.

Голова зборів оголошує список особ, рекомендованих в члени Т-ва. Збори ухвалюють прийняти в „Просвіту“ всіх предложених кандідатів, а саме: П. О. Блонського, А. Вержбицького, Р. М. Демченка, М. П. Денисенкову, В. Г. Довбенкову, О. А. Дорожинського, О. В. Лавриненка, І. І. Луценка, П. А. Маненка, П. К. Нечипоренка, Х. Д. Олійника, О. П. Погребенка, Ю. В. Розенкранца, І. В. Саненка, Я. А. Снігіря, М. Л. Стройника, М. М. Топчієву, П. Труша, Я. Т. Усенка, О. І. Федорову, Л. Д. Чепура, С. Г. Шепеленка та Є. В. Щоголіву.

Заслухали й ухвалили звідомлення Л. Є. Біднової про просвітянську ідальню для семей запасних на Мандриківці і висловили подяку комітетові, що порядкує нею.

Замісць вибувших з Ради д-ра Ю. А. Павловського та К. Є. Шипоти закритою балотіровкою обрано в Раду Б. І. Усик-Базилевського (38 гол.) та П. А. Маненка (34 голоса), кандідатами І. І. Коваліва (32 г.) В. П. Трубу (25 г.) та Н. К. Пінчука (17 гол.).

Далі на черзі біжучі справи.

Є. С. Вировий робить доклад про різдвяні ялинки по селах Катеринославщини. З минулого року у ялинковім фонді залишилось 50 рублів, не витрачених на городську ялинку, що в свій час не одбулась. Рада „Просвіти“ постановила урядити різдвяні ялинки для сільських дітей і в цім році, не зважаючи на військову скруту. Щоб збільшити ялинковий фонд і краще упорядкувати всю справу, треба скласти окрему ялинкову комісію. Після довгих суперечок про те, чи годиться тепер, в час війни, уряжати ялинки для дітей, чи ні, збори доклад Вирового ухвалюють і доручають справу комісії.

М. І. Луценко подає думку про допомогу галичанам, а Ю. А. Павловський пропонує просити у начальства дозволу на заснування окремого Комітету для допомоги галичанам з тим, щоб у той комітет могли входити й не-члени „Просвіти“. Загальні збори цілком пристають на це і доручають справу Раді.

П. А. Щукин нагадує, що бібліотекою користується дуже мало членів. Через те, між инщим, і бібліотечні кошти дуже убогі, бо ж вони збільшуються головним чином з плати за читання книжок. З огляду на це А. Ф. Кащенко пропонує додавати до членської вкладки 25 коп. на потреби бібліотеки, але щоб цей додаток не був обовьязковим. Збори пристають на те, щоб з охочих членів брати такий податок.

Загальні збори доручають Раді завчасу братись до улаш-

тування Шевченківського свята у февралі 1915 року і до ушанування памьяти М. В. Лисенка. Г. К. Герасимів повідомляє, що родина члена Т-ва д. Р., взятого на війну, живе в Катеринославі в великім убожестві. Щоб допомогти цій родині, треба карбованців 15 на місяць. П. А. Маненко пропонує урядити концерт на допомогу цій і инш. родинам. В. В. Благонадьожин пропонує лекцію „Про Галичину", намічену на 15 ноября, прочитати ще раз і на російській мові, а прибуток повернути на допомогу сімьям запасних.

Всі ці заяви Рада приймає на увагу.

У 10 годин вечора збори закриваються, висловлюючи подяку голові і постановивши також заслати подяку старшинам Англійського клубу за помешкання.

Голова зборів *Г. Куличенко.*

Писарі *Г. Касяненко, І. Ковалів.*

ДОКЛАД

Ради Мануйлівськоі філіі Катеринославського Літературно-Артистичного Т-ва „Просвіта" загальним зборам членів філіі, 18 січня 1914 року, про діяльність філіі на протязі 1914 року.

Рада Т-ва в минулім році урядила з грошовою допомогою Катеринославського громадянства ялинки в таких селах: у Мануйлівці на 430 душ., Камьянці—на 225 душ, Підгородній—150 душ, Куликовій—60 душ і Василівці на 40 душ. Ялинки мали надзвичайний успіх серед селян, завдяки гарному виконанню декламації і співів.

В день столітніх роковин нарождення Т. Шевченка Рада Т-ва приймала участь в шануванню поета ювилейним Шевченківским Комітетом в Катеринославі, прочитала привітну адресу, поклала до бюсту Поета вінок. 26 лютого, в день 53 роковин смерти Т. Шевченка, було одслужено панихиду в місцевій церкві, після якої присутнім раздано було жаттєпис поета.

Діяльність секцій.

1. Драматична секція виявляла свою діяльность виставами, концертами й сімйовими вечірками, з яких давала кошти Т-ву. Заразом секція дбала і про ідейний зміст вистав і концертів, добіраючи для них найкращі твори рідних письменників. Вистав за рік одбулося 15, концертів 2 і сімйових ве-

чірок—5. Загальний прибуток од вистав і концертів 1097 рублів 75 коп. Чистий прибуток—557 р. 26 коп.

2. Літературно-бібліотечна секція уряжала дитячі ранки і читання для дорослих. У грудні одбулося двоє дитячих ранків, на які прибуло 263 душі і двоє читань, на яких було 148 душ. Крім того, бібліотечна секція енергійно працювала над упорядкуванням бібліотеки для читання і продажом книжок на виставах, концертах і сімйових вечірках.

Загальних зборів одбулося за рік троє. Перші були 26 січня. На них було обрано до Ради філії М. Ємця, І. Гавриленка, Гончаря, Х. Дубового, Ф. Удовиченка та В. Позаненка. Другі загальні збори одбулися по заяві членів Т-ва 15 травня. На цих зборах було вибрано кандидатів до Ради—Ф. Ларина, С. Слюсаренка та М. Найденка, які заступили вибувших членів Ради. Треті збори було скликано Радою філії для вибору нових членів Ради замість тих, що подали заяви про свій вихід з неі.

Рада Т-ва складається тепер з таких особ: Голова Ради—Ф. Хом. Сторубель, його заступник—Г. Корж, скарбник—Т. Гробовий, писарь М. Найденко, члени В. Позаненко, І. Чорний, Г. Гончарь, Горяний і Д. Ризоль.

Закінчуючи звідомлення за 1914 рік, Рада Т-ва висловлює найщирішу подяку всім нашим працьовникам, хто своіми власними силами допомогав розвою нашого Товариства.

Голова Ради Т-ва *Ф. Сторубель.*

Писарь *М. Найденко.*

Рахунок Каси (скарбниці) за 1914 рік

ПРИБУТКИ.	Карб.	Коп.
1) На 1-е Січня готівкою в касі	23	93
2) Одержано членських вкладок	148	50
3) Загальні прибутки од вистав, концертів, дитячих ранків	1097	75
4) Одержано позик од ріжних особ	635	48
5) Одержано жертв од ріжних особ	181	05
6) Одержано з Мануйлівськоі каси вкладу .	25	00
	2111	71

ТРАТИ.	Карб.	Коп.
1) Внесено в Мануйлівську ощадну касу (фонд на допомогу незаможн. письм. і діяч.)	25	00

2) Придбано майна за рік	59	62
3) Трати на паливо, світло, ремонт будинку, содержування сторожа	317	93
4) Видатки на влаштування вистав, концертів, дитячих ранків	540	49
5) Канцелярські, почтові й инші випадкові трати в товариських справах	136	13
6) Виплачено боргів ріжним особам	948	98
7) Лишається готівкою в касі Т-ва	83	56
	2111	71

Баланс на 1-е Січня 1915 року.

АКТИВ (Т-во має).	Карб.	Коп.
1) Рахунок каси: готівка	83	56
2) „ майна нерухомого (будинок) . . .	3800	00
3) „ рухомого: стільці, шафи, декорації, рояль і инше	963	97
4) Рахунок сценичних приладдів (бутафорія, реквизіт і инше	350	83
5) Книжок, картин, портретів для продажу .	363	38
6) Борги Т-ву ріжних особ	111	29
7) Книгозбірень: для читання й Драматичної Секції	629	18
Всього . . .	6302	22

ПАСІВ (в склад майна одерж.).	Карб.	Коп.
1) Боргів Т-ва ріжним особам і кредітовим інституціям по позикам	1366	50
2) Боргів Т-ва по ріжним рахункам	590	69
3) Власні кошти Т-ва (майно)	4345	03
Баланс . . .	6302	22

Голова Ради Т-ва *Ф. Сторубель.*

Скарбник *Т. Гробовий.*

Писарь *М. Найденко.*

ЗВІДОМЛЕННЯ

Філіі Катеринославського Украінського Літературно-Артистичного Т-ва „Просвіта“ в селі Перещепині за 1914 рік.

В 1914 році Рада складалася з шости душ: Т. Є. Чуприна, П. П. Жуковець, О. Т. Кокамбо, К. І. Перепилиця, Д. С. Перебийніс та М. Т. Тюпич. Збори Ради одбувались щотижня.

В минулім році було улаштовано дві драматичних вистави—„Куплена слава“ А. Кащенка 30 травня і „Чумаки“ Тобілевича 1 червня—та у серпні—концерт на користь сімейств запасних. Концерт одбувся з участю оперного співця М. Д. Домарко. 25 січня було улаштовано вечірку для школярів с. Новопекельне. Дітям роздано було книжки.

25 лютого, в день столітніх роковин нарождення Т. Г. Шевченка, було улаштовано вечір для сімей членів Т-ва, бо на прилюдний вечір дозволу не було одержано. Весною Рада Т-ва в память 100-літнього ювилею Т. Шевченка на власнім грунті насадила садок, який вирішено іменувати Шевченківським.

Для бібліотеки Рада переплачувала „Л. Н. Вістник“, „Дзвін“, „Ілюстровану Украіну“, „Вістник життя і знання“, „Світло“, „Ріллю“, „Украінську хату“ та „Украинскую жизнь“, а для членів Т-ва окремо 6 примірників „Ради“, 1 примірник „Ілюстрованоі Украіни“, 2 прим. „Дзвону“ та 1 прим. „Украінськоі хати“.

Друга половина року в житті Т-ва нічим не визначалася через те, що більшість членів філіі забрано на війну і Рада робила тільки те, на що була спромога. В кінці року Рада працювала коло улаштування вечірок для дітей запасних, призваних на війну, але спромоглась тільки на вечірку в с. Козирщина, бо в Перещепиній у цей час ходила заразна хвороба.

Членів у 1914 році філія мала—дійсних 52 і два члена співробітника, з них коло 20 призвано до війська.

Прибутків у Т-ві було:	Остатку з 1913 року	54 р.	69 к.
	Членських вкладок .	28 р.	20 к.
	Жертв	10 р.	00 к.
	Од вистав	35 р.	22 к.
	А всього разом .	128 р.	11 к.

Видатків було всіх разом 54 р. 39 к.

Лишилось у касі готівкою 73 р. 72 к.

Голова *Т. Чуприна.*

Писарь *Д. Перебийніс.*

ЗВІДОМЛЕННЯ

Філії Т-ва „Просвіта“ в с. Діївці за 1914 рік.

Зпочатку 1914 року Рада Т-ва „Просвіта“ в с. Діївці складалась з таких особ: Павло Білицький, Петро Федорина, Петро Капшученко, Петро Наріжний, Дмитро Бідненко, Кіндрат Пистунов, Архип Ткаченко. На першім засіданні 12 січня Рада упорядкувалася так: за голову—Павло Білицький, скарбник—Петро Капшученко, за писаря Петро Федорина.

У книгозбірню „Просвіти“ Рада передплатила такі видання: „Літературно-Науковий Вістник“, „Вістник Життя і Знання“, Украинская Жизнь“, „Дзвін“, „Комашня“, „Наша кооперація“, „Рада“. Щоб не обтяжувати громаду тратами, де-хто з членів Т-ва передплачував часописи для громадської книгозбірні за свої гроші.

Багато попрацювала Рада коло вечора, присвяченого 100-літньому ювилеєві Т. Шевченка. Було складено хор, роздано декламації, але вечора так і не було, бо дозволу на нього не добули. Рада одправила лише панихиду по Шевченкові 23 лютого, і роздала на ній людям багато біографій поета, видання „Часу“. Але й тут не обійшлось без перешкод: батюшка одмовився сказати промову, хто такий був Шевченко, і панихиду одправив тоді, коли народ вийшов з обідні, а проте народу було багато. 25 лютого Рада Т-ва шанувала 100-літній ювилей Шевченка на святі, що урядив Ювилейний Шевченківський Комітет у Катеринославі в Англійськім клубі. На погруддя поета Рада поклала вінок, а представник її прочитав ювилейну адресу.

Багато клопоту зазнала Рада і коло того, щоб було затвержено проект власного будинку Т-ва. Проект було разроблено въ украінськім стилі, на що багато праці поклав член Ради А. Р. Ткаченко. Грошей на будівлю товариство має дуже мало, через те доводиться клопотатись про позику і збірати жертви поміж членами Т-ва. Жертви склали такі добродії: Андрій Білицький - 500 штук цегли—на 9 рублів, перевезеною ним же на громадянський грунт, Петро Наріжний 350 штук черепиці на 17 руб. 75 коп. (черепиці ще не перевезено), грішми: Павло й Оляна Білицькі 10 р., Петро Федорина 3 р., Дубовий 1 р., Андрій Калина 5 р., Йосип Соколянський 5 р., Павло Білий 50 к., Федір Бровкин 1 р. 50 к. та ще позичено у Кайдацького селянина Івана Коваля 200 р. на 10 відсотків річних. Було замовлено у Брянськім заводі 5 пульманівських вагонів шлаку, который і перевезено на просвітянський грунт.

8 квітня Т-во урядило виставу „По-над Дніпром“, котра дала 31 р. 90 к. чистого прибутку. 30 квітня були скликані люде для дальших вистав, але несподівано Т-ву заборонено було ставить іх далі в його літнім помешканні, бо повітовий Катеринославський справник визнав його небезпечним що до пожеж. Рада Т-ва звернулась до будівничого одділу Губернського Присутствія з проханням зняти цю заборону. Будівничий одділ, розглянувши справу, дозволив робить выстави, але було вже пізно, бо літо пройшло. Таким чином з 10-го квітня до 3-го вересня—майже цілих шість місяців—в літнім театрі, крім загальних зборів філії та зборів драматичної літературно-бібліотечноі секціі, нічого не було.

6 вересня Т-во виставило три водевілі: „На перші гулі“, „Паньска хворість“ і „Жінка з голосом“. Чистий прибуток од вистави—25 рублів було призначено на користь сімейств нижніх чинів с. Діівці, взятих на війну, і передано Діівському комітету для збірання жерт для сімей запасних. 8 вересня було виставлено пьєсу „Душогуби“, а 21-го „Батраки“. Чистого прибутку по першій виставі на користь Т-ва лишилось 20 р. 36 к., а од другоі—7 р. 49 к.

Як почалась війна, з Ради Т-ва було призвано двох товаришів радян, а за ними і ще кількох членів Т-ва. 28 вересня загальні збори замісць вибувших членів обрали до Ради Юхима Безкровного і Тимофія Загребу. За голову в Раді став Петро Наріжний, за скарбника Петро Федорина, за писаря Кіндрат Пистунов.

За рік до каси Т-ва вступило членьских вкладок 134 р.; всього прибутку од товариських справ було—858 р. 87 к., а видатків 639 р. 15 к.

Т-во має 880 р. 86 к. боргу; з них своім членам 505 р. 89 к., Катеринославській „Просвіті“—175 р. та по векселю селянину Івану Ковалю—200 р. На 1 січня 1915 року в касі засталось чистими грішми 219 р. 72 к., окрім того, Т-во має рухомого майна на 880 р. 89 к.

Загальні збори в минулім році одбулись тричі, а засідання Ради одбувались що тижня. Членів у Т-ві 57, з них почесних 1 і довічних 2.

Голова Ради *П. Наріжний.*

Скарбник *П. Федорина.*

Писарь *К. Пистунов.*

Реєстр членів Т-ва „Просвіта“ в Катеринославі на 1915 рік.

Почесні члени.

Дорошенко Дмитро Іванович. Київ.
Дорошенко Наталія Михайловна. Київ
Яворницький Дмитро Іванович.

Дійсні члени.

Авдієнко Григорій Аверьянович.
Андрущенко Кость Андрієвич.
Андрущенко Катерина Федоровна.
Анісімов Сергій Сергієвич.
Аршава Михайло Андрієвич.
Бабич Михайло Юхимович.
Барановський Семен Іванович.
Бевзенко Онисим Демидович.
Безкровний Іван Акимович
Безкровний Юхим, с. Діївка.
Беліч Олександр Антонович.
Біднова Любов Євгеновна.
Бідняк Дмитро, с. Діївка.
Білицкий Павло Андрієвич. с. Діївка.
Бірюкова Дарья Григоровна.
Бичихин Сергій Сергієвич.
Бичихина Тетяна Степановна.
Благонадьожин Володислав Васильович. с. Камянське
Блонський Пантелеймон Осипович.
Бобошко Іван Павлович, Міст. Одинково.
Бобров Олександра Олексієвич.
Богуславський Михайло Олексієвич, Катеринодар.
Бойко Іван Яковлевич, с. Новопавлівка.
Бондаренко Демид Дмитрович. С. Чумаки.
Борблик Осип Семенович.
Бортник Тимофій Іванович
Борщевська Олександра Олександровна
Бохановський Олексій Іванович
Брага Кіндрат Петрович
Бурьян Федір Іванович, с. Гупалівка
Варкута Семен Федорович
Веснін Аркадій Михайлович
Веснін Михайло Михайлович
Вержбицький Аркадій, с. Богодарівка
Винниченко Андрій Юхимович
Вирва Ілько Давидович
Вировий Євген Семенович
Висота Олександр Григорович
Возний Інокентій Гнатович
Волошинов Захар Прохорович
Гаврилевич Марфа Васильовна
Галата Григорій Юхимович
Гарькавцева Євгенія Савишна
Гарькавцева Настасья Савишна
Гарькавцев Федір Савич
Гегело Василь Петрович
Герасимів Григорій Костянтинович
Глущенко Василь Лукич
Гольдштейн Василь Григорович
Гопешкин Іван
Горбенко Лідія Аполінаріевна
Горбенко Іван Наумович
Громов Микола Пилипович
Грязнов Яків Павлович
Гусак Осип Леонтович
Даниленко Іван Павлович
Дашкевич Іван Іванович, с. С.-Михайлівка
Дегтярь Іларіон Антонович
Дегтярьов Григорій Олександрович
Демченко Роман Михайлович
Денисенко Герасим Лукич
Денисенко Марья Петровна
Денисенко Іван Прохорович
Дмитренко Григорій Іванович
Дмуховський Порфирій Іванович
Довбенко Варвара Григоровна
Доманицький Петро Олександрович
Дорожинська Олександра Андрієвна
Дорожинський Олександр Андрієвич
Дудка Ксенофонт Семенович
Дяченко Іван Іванович
Євтушенко Петро Федотович
Ємець Галина Миколаєвна, Н.-Дніпровськ

Ємець Максим Кузьмич, Н.-Дніпровськ
Єременко Семен Іванович
Жуковець Павло Петрович, с. Перещепино
Жуковський Петро Миколаєвич
Заболотний Михайло Максимович
Зорохович Зіновій Михайлович
Зорохович Раіса Петровна
Зубковська Лариса Антоновна
Іванисенко Осип Яковлевич, с. Новопавлівка
Ільєв Марк Аверьянович
Ілляшевський Захар Костянтинович
Казановський Гаврило Степанович
Каленич Никифор Костянтинович
Капустян Кирило, с. Чаплі
Карпенко Іпатій Лаврентьєвич
Картавенко Григорій Семенович
Касяненко Ганна Григоровна
Кащенко Адріан Феофанович
Кобилка Іван Павлович
Ковалів Ілько Іванович
Колесник Микола Харитонович
Комарецький Сергій Данилович
Коренблат Семен Давидович
Коростовцева Марія Григоровна
Котов Кузьма Єрмолаєвич
Кочергін Терентій Степанович
Кравець Іларіон Гнатович, с. Петриківка
Кравченко Гаврило Іванович
Кривенюк Ольга Петровна, с. Л.-Камянка
Кузьменко Ганна Миколаєвна, Н.-Дніпровськ
Кузьменко Микола Лавронович, Н.-Дніпровськ
Куленко Степан Сергієвич, с. Петриківка
Куличенко Анатолій Федорович, ст. Ігрень
Куличенко Ганна Яковлевна, ст. Ігрень
Лам Катерина Степановна
Лапшин Микола Лавронович
Лавриненко Олександр Васильович
Латай Макар, с. Чаплі
Лебединський Іван Миколаєвич
Левицький Григорій Васильович, с. Підгородне
Лещенко Микола Карпович
Линниченко Володимир Давидович
Липковський Сергій Онуфрієвич, Маріуполь
Лисенко Іван Тимофієвич, с. Камянка
Лисяк Юрій Семенович
Литвинський Виктор Порфирович
Луценко Мусій Ільїч
Луценко Іван Ільїч
Лучник Михайло Мусієвич, с. Гупалівка
Лютий Юхим Андрієвич
Мазепа Ісак Прохорович
Макаренко Костянтин Гнатович
Маненко Павло Антонович
Мариниченко Петро Васильович
Марусенко Іван Данилович
Матяш Юхим Васильович
Мезецький Євген Андрієвич
Миколенко Борис Максимович
Мисенко Ганна Давидовна
Михайличенко Кость Сімонович
Мінченко Михайло Григорович
Монастирський Анатолій Іванович
Морачевський Олександр Григорович
Мужчіль Микола Іванович
Мякушко Петро Олексієвич
Науменко Антон Яковлевич
Нечипоренко Марко Митрофанович
Нечипоренко Софія Костянтиновна
Нечипоренко Петро Кирилович
Новицький Микола Костянтинович
Носенко Іван Іванович
Олійник Харитон Дорофієвич
Олійник Виктор Григорович
Онищенко Георгій Іларіонович
Овчаренко Пахом Федорович. с. Камянка
Осинський Юрій Граціанович
Павелко Дмитро Михайлович
Павлов Василь Миколаєвич, с. Л.-Камянка
Павловська Євгенія Степановна
Павловський Юхим Арсенович
Павловська Олександра Георгієвна
Павловський Борис Филаретович
Паляничка Феодосій Іларіонович
Панченко Харитон Романович, міст. Одинково
Панченко Іван Романович
Панченко Микола Іванович
Пацаль Андрій Іванович
Пащенко Яків Омельянович, с. Камянське
Педенко Герасим Омельянович, с. С.-Михайлівка
Перебийніс Демьян, с. Перещепино

Петровський Данило Михайлович
Пінчук Антонина Пантелеймоновна
Пінчук Іван Федорович
Пінчук Никифор Корнієвич
Повєтіна Орина Антоновна
Погорілий Іван Прокопович, м. Одинково
Погребенко Олександр Петрович
Погребняк Микола Степанович
Подворчанська Марія Мусієвна
Половний Петро, с. Чаплі
Пришедько Микола Федорович
Пришедько Онисим Сафронович
Рашкевич Михайло Яковлевич
Реков Олександр Олександрович
Рекунович Кузьма Петрович, с. Гупал.
Рибалка Пантелеймон Акимович
Розенкопф Ганна Івановна
Розенкранц Юрій Володимирович
Розов Дмитро Олексієвич
Романченко Трофим Миколаєвич
Романій Яків Гнатович, с. Підгородне
Розумний Яків Васильович
Росинський Захар Михайлович
Рудичев Іван Панасович
Самохвалов Андрій Данилович
Снігір Яків Архипович
Свічаревська Ганна Олексієвна
Сергієнко Олександр Осипович
Серебряников Петро Іванович
Синявський Антон Степанович
Синявська Нина Григоровна
Сіренко Прокіп Харитонович, Київ
Сітковський Сергій Ізмайлович
Слинько Роман Володимирович
Саненко Іван Васильович
Старунський Пилип Микитович
Стельмах Василь Іванович
Сторубель Федір Хомич, с. Мануйлівка
Стройник Микола Ларіонович
Твердохліб Осип Іванович
Ткаченко Аполінарія Дмитровна
Ткаченко Григорій Гаврилович, Ігрень
Ткаченко Маркіян Олександрович
Трофименко Софья Андрієвна
Топчієва Марія Михайловна
Труба Іван Михайлович
Труба Віра Петровна
Труш Петро
Український Іван Юстинович, Щербиновський рудник
Усик-Базилевський Боніфатій
Усенко Яків
Ушник Іван Андрієвич, с. Камянка
Федоров Михайла Михайлович
Федорова Олександра Івановна
Федоров Іван Олексієвич
Федорченко Дмитро Яковлевич
Фінгергут Людвиг Германович
Хоцинська Агафья Савишна
Хрінников Володимир Миколаєвич
Хрінникова Марія Петровна
Чайка Василь Васильович
Чепур Лаврін Демьянович
Чоп Пилип Терентьєвич
Чуприна Тарас Єліазарович, с. Перещепино
Чучко Пімен Єрофієвич, с. Гуляй-Поле
Шаленко Петро Терентьєвич
Шевченко Семен Осипович
Шевченко Маркіян Петрович
Шестопал Антон
Шепеленко Сергій Григорович
Шипота Кузьма Євтіхієвич
Шпаковський Микола Григорович
Шульгина Наталія Івановна
Щербатюк Іван Іванович
Щербатюк Олександр Іванович
Щербатюк Андрій Іванович
Щоголіва Євгенія Васильовна
Щукин Пилип Аліпієвич
Якименко Григорій Хомич, Ейськ, Кубан. обл.
Якименко Прокіп Никифорович
Ярослав Володимир Яковлевич, ст. Сухачівка
Ярошевська Віра Юхимовна

Померші члени.

Дувін Василь Олександрович † 1915 р.
Марков Михайло Олексієвич, лікарь † 1914 р.
Рогович Микола Опанасович, професор † 1913 р.
Щоголіва Наталія Семенєвна, лікарь † Ноября 1913 р.

Реєстр членів Т-ва „Просвіта" в с. Мануйлівці.

Почесні члени:

Биков Микола Васильович
Горбоносов Іван Герасимович
Ємець Максим Кузьмич
Жебуньов Леонид Миколаєвич
Куличенко Анатолій Федорович
Труба Іван Михайлович
Хрінников Володимир Миколаєвич
Яворницький Дмитро Іванович

Дійсні члени:

Береза
Біднова Л. Є.
Буханенко І. Хв.
Бондарь Я.
Васюк М. М.
Ваюш М. С.
Вірковський А. С.
Веренчева П.
Вовк М.
Гавриленко Ів. С.
Гавриленко Хв. С.
Гончарь Г. М.
Горяний Ів. С.
Гребенюк
Гробовий П. Г.
Гребінник Лука
Діденко Ю. М.
Дорошенко Д. І.
Дорошенко Н. М.
Дубовий Хв. Я.
Зеленський
Здоренко К.
Заруба М.
Зайцева Є.
Калистий А. С.
Коваленкова М.
Колбасин В. Ф.
Кононов Гр.
Корж Г. К.
Корчоха М. А.
Кубіс П. Л.
Кузьменко М. Л.
Курелех
Курченко
Капустян Я.
Литвинов
Лисиченкова
Матвієнко П.
Матвієнко Т.
Матюшенко П.
Митрус Т.
Маненко П.
Маловичко В.
Найденко М. І.
Носаєв
Омелюта
Павлов М. Т.
Павлова М. Л.
Павлова Є. М.
Пелин Г.
Позаненко В. Я.
Позаненко В. Ів.
Ризоль Дм. К.
Ризоль Ів. К.
Ровда В.
Самаренко
Слісаренко Д. Ів.
Слісаренко К. Ів.
Слісаренко С. Ів.
Сторубель Ф. Х.
Стратилатов А. А.
Супрун Ю.
Стегній А.
Татарин Т. Д.
Томильченко М. М.
Удовиченко П. Д.
Филоненко
Филоненко С.
Хлистун Л.
Хребто В.
Чайка О. Л.
Чорнорот Ів. П.
Чорний Ів. В.
Шаруда В.
Шило Г.
Язиковський М.

Реєстр членів Т-ва „Просвіта“ в с. Діівці.

Почесні члени:

Дорошенко Дмитро Іванович

Довічні члени:

Білицьний Павло Андрієвич
Білицька Оляна Павловна

Дійсні члени:

Барах Іван Федорович
Білицький Андрій Андрієвич
Білицький Пилип Андрієвич
Білицький Олександр Іванович
Бідненко Дмитро Дмитрович
Бідненко Антон Дмитрович
Бідненко Яків Кінтратович
Бідненко Грицько Якович
Безкровний Юхим Савелович
Бандаренко Макар Лукьянович
Беззубенко Іван Калинович
Бровкин Федір Онисимович
Білий Павло Нестрович
Борисов Ілько Олексієвич
Гресюк Оліян Матвійович
Дорошенко Наталія Михайловна
Загреба Тимофій Іванович
Клюшник Самійло Кононович
Капшученко Петро Іванович
Кісенко Петро Дмитрович
Коваль Микола Іванович
Коваль Андрій Федорович
Калина Андрій Єлисейович
Корсуков Олексій Дмитрович
Кошмар Яків Кирилович
Литаренко Никифір Якович
Мироненко Нестір Омельянович
Мироненко Яків Іванович
Мунштан Антон Семенович
Мунштан Савка Семенович
Матушевскій Федір Павлович
Наріжний Петро Іванович
Николенко Іван Сидорович
Пистунов Кіндрат Костянтинович
Путівка Петро Онисимович
Русов Федір Ілліч
Скіночка Грицько Іванович
Сухомлин Савка Якович
Сухомлин Іван Якович
Страшко Йосип Іванович
Соколянський Йосип Степанович
Ткаченко Архип Радіонович
Тараненко Іван Пилипович
Тараненко Микола Іванович
Тесленко Грицько Романович
Трегуб Андрій Лаврентьевич
Федорина Петро Павлович
Хоменко Трохим Тихонович
Хоменко Іван Тихонович
Хоменко Микола Вікторович
Чорний Олексій Титович
Шапошник Гаврило Харитонович
Шапошник Василь Харитонович

Звідомлення про діяльність Ювилейного Шевченківського Комітету у Катеринославі.

25 лютого 1914 року завершилось 100 літ зо дня нарождення великого українського поета, Тараса Шевченка. Ще заздалегідь, наприкінці 1913 р., серед товаришів Катеринославського Літературно-Артистичного Товариства „Просвіта" виникла думка спорядити урочисте святкування столітнього ювилею поета.

Обговорюючи це питання, Рада „Просвіти" прийшла до таких висновків: один з найкращих поетів всесвітньоі літератури, твори якого перекладені на всі європейські мови й відомі далеко по за межами Єврони,—Шевченко належить не одному українському народові: його духовна спадщина належить усій Росіі, усьому славянству, усій людськости. І через те, вшанування памьяти його повинно мати загально—громадський характер, щоб усі, хто шанує й поважає поета, могли приняти участь у великому культурному святі.

Щоб перевести в життя цю думку, Рада у жовтні 1913 р. звернулась до Катеринославського Губернатора з проханням дозволити організацію спеціального Ювилейного Шевченківського Комітету. Дозвіл було одержано в кінці грудня 1913 р. (19/XII—1913 р. № 24965).

На підставі цього дозволу Рада ухвалила запрохати у Комітет особ, які б склали первісну основу його, і призначила перші збори у залі Англійського клубу 19-го січня 1914 р.

На ці збори явились такі особі: Акінфієв І. Я., Біднова Л. Є., Біднов В. О., Биков М. В., Вировий Є. С., Гарькавцева Є. С., Єфимович А. Я., Коренєв В. В., Луценко М. І., Морачевський О. Г., Нечипоренко М. М. Павловська Є. С., Павловський Ю. А., Павловський Б. Ф., Пінчук І. Ф., Рудичев І. П., Синявський А. С., Стаховський В. А., проф. Терпигорев О. М., Труба І. М., Черняхівський Г. Г. та Щукин П. А.

Збори було одкрито товар. голови Т-ва „Просвіта"—Ів. Фед. Пінчуком, який насамперед оголосив сповіщення Катеринославського Губернатора про дозвіл Т-ву організувати

„Ювилейний Шевченківський Комітет“ з правом брати у ньому участь і таким особам, котрі не лічаться членами Т-ва „Просвіта“.

Головою Комітету було обібрано І. Я. Акінфієва, а писарями І. П. Рудичева и Г. Г. Черняхівського.

Член Ради „Просвіти“—М. М. Нечипоренко познайомив зібрання з історією організації Комітету, і довів до відому, що робиться громадськими інституціями по других містах Росіі для вшанування памьяти Шевченка.

Голова зборів зняв питання, чи доповняти Комітет, і ким, а також, як лічить перші збори, чи тільки організаційними, чи зразу ж надати ім функціі по суті справи.

Зібрання постановило: ці, перші збори, лічить тільки організаційними, а для доповнення Комітету запрохати од імены організаційного Комітету представників повітових земств і міст, наукових та инших інституцій, шкіл, клюбів и др. установ Катеринославщини для участи в Ювилейному Шевченківському Комітеті, а також запрохати ще де яких поодиноких особ, як от, д. д. Дмитраш, Гегело, Дувін, Литвинський і иньші.

Такі запросини були послані: 1) усім членам Державноі Думи від Катеринославськоі губерніі; 2) усім гласним Катеринославськоі городськоі думи; 3) членам городськоі управи; 4) членам Катеринославськоі губернскоі земськоі управи; 5) в усі повітові земські, а також і городські управи по губерніі; 6) у Катеринославський гірничий інститут; 7) у „Научное Общество“; 8) у „Товарищескій кружок инженеров“, 9) у „Научно-техническое общество; 10) в „Императорское Техническое общество“; 11) „Ученой Архивной Комиссіи“; 11) раді музея А. Н. Поля; 13) „Обществу горных инженеров“; 14) усім Катеринославським клюбам; 15) товариству лікарів промислових предприємств; 16) медичному товариству; 17) „Семейно-педагогическому кружку“; 18) городській бібліотеці; 19) в усі середні школи; 20) товариству учителів; 21) товариству лікарських помішників; 22) „Обществу попеченія о женском образованіи“; 23) „Обществу служащих в торгово-промышленных и кредитных учрежденіях“; 24) яхт-клюбові; 25) товариству „Сокол“; 26) юридичному Товариству.

Крім того, ухвалено прохати Губернську і повітові Земські Управи внести на розгляд надзвичайних чи чергових земських зібрань питання про увіковічення памьяти Шевченка, а до всіх установ і інституцій звернутись з проханням таким чи иншим способом згадати день столітнього ювилею поета.

Друге зібрання Комітету одбулось в Городській Управі

26 січня в присутности 47 душ, серед яких були гласні Городськоі Думи і представники де-яких організацій. На цих зборах зрікся бути головою—І. Я. Акінфієв, бо на початку лютого він мав виіхати з Катеринославу. Зрікся також Секретарь Г. Г. Черняхівський.

Головою одноголосно було обібрано професора О. М. Терпигорева, а його товаришем і заступником лікаря Ю. А. Павловського. Замість Черняхівського Секретарем обрано В. О. Дувіна.

Потім одбулися вибори органа, на обовязку якого лежала б біжуча робота по Комітету, і виконання постанов загальних зборів Комітету. Орган цей придбав названисько—„Виконавче Бюро“ і в склад його увішли: О. М. Терпигорев, Ю. А. Павловський, І. П. Рудичев, В. О. Дувін, І. Я. Акінфієв, Є. С. Вировий, В. Г. Гальков, Г. А. Дегтярьов, М. З. Євтюков, М. М. Нечипоренко, Є. С. Павловська, Г. І. Туровець, М. П. Хрінникова і В. М. Хрінників. В. М. Хрінникову було доручено й обовязки скарбника.

Довгі дебати викликало питання про програму вшанування памьяти Шевченка. Виявилось, що „Научное О-во“ і „Просвіта“, кожне окремо збіраються впорядити читання й літературно-вокальні вечори. Після обговорення Комітет постановив: 26 лютого, увечері, відправити панихиду в соборі, а 25 увечері організувати публичне урочисте засідання Комітету, яке складалось би з двох частин: читання докладів, привітань і т. ин. і художньоі—співу й читання творів поета. Доручено було Бюро розробити цю програму детально, а також вияснить, у якому помешканні можно було б впорядити урочисте засідання Комітету. Постановлено прохати прочитати, або дати свої доклади, д. д. Д. І. Яворницького, В. О. Біднова, А. С. Синявського і М. В. Бикова.

І. Я. Акінфієв вніс пропозіцію звернутись до попечителя Одеськоі шкільноі округи з проханням дозволити впорядити вшанування памьяти поета по школах: роздати учням твори його, портрети, а де можна, то й панахиди одправити і впорядити по школах літературно-музичні вечірки. Доручено було Бюро виробити загальну зразкову програму такого концерту і послати на розгляд попечителеві, а також послати йому ті твори Шевченка, які можна було б роздати школярам.

Ухвалено впорядити літературно-музичний ранок для учнів м. Катеринославу, і прохати місцеву Городську Думу асігнувати на цю справу, а також взагалі на справу по влаштуванню ювилейних свят, яку-небудь суму.

Питання про те, як можна впорядити святкування по селах при допомозі сільських кооперативів і товариств, передано в Бюро для детального розроблення. Д.д. Акінфієв та Вировий, нагадуючи про заяву подану в Городську Думу від 747 городян про вшанування памяти Шевченка, вносять пропозіцію приєднатись до неі. Заява була такого змісту:

Екатеринославскому Городскому Самоуправленію.

25 февраля 1914 года истекаетъ 100 лѣтъ со дня рожденія геніальнаго украинскаго поэта Тараса Григорьевича Шевченка, поэзія котораго пріобрѣла громкую славу не только среди родного ему народа, но и среди другихъ народовъ, носителей старыхъ культуръ.

Много городовъ начинаетъ готовиться къ этому торжественному дню. Въ Кіевѣ, напримѣръ, городская дума избрала комиссію, которой поручено разработать проектъ юбилейныхъ празднествъ. Вопросъ объ участіи въ этихъ празднествахъ городскихъ и земскихъ управленій поднятъ и въ другихъ городахъ. Даже въ Москвѣ организованъ юбилейный Шевченковскій комитетъ подъ руководствомъ академика Ѳ. Е. Корша.

Городъ Екатеринославъ, стоящій во главѣ края, на родномъ языкѣ громаднаго большинства населенія котораго написанъ Т. Г. Шевченкомъ его безсмертный „Кобзарь", не долженъ остаться бездѣятельнымъ и безучастнымъ къ юбилею великаго писателя.

То славное мѣсто, которое занимаетъ нашъ край въ историческихъ судьбахъ украинскаго народа, налагаетъ на нашъ городъ высокій культурный долгъ—откликнуться на юбилей одного изъ истиннѣйшихъ сыновъ этого народа, величайшаго изъ поэтовъ славянскаго міра.

И не можетъ быть сомнѣнія въ томъ, что Екатеринославское городское управленіе, придавая громадное значеніе творчеству Т. Шевченка, не откажется отъ этого долга и возьметъ на себя честь иниціативы въ организаціи достойнаго чествованія поэта въ нашемъ краѣ, станетъ во главѣ этого чествованія.

Настоящее заявленіе мы, нижеподписавшіеся, жители г. Екатеринослава, покорнѣйше просимъ разсмотрѣть въ ближайшемъ засѣданіи городской думы.

(747 підписів).

Комітет ухвалив приєднатись до цієї заяви і додати від себе до неі ще такі пункти:

1. Заснувати стіпендіі імени Шевченка по вищих начальних школах; 2. Роздати учням, що кінчають городські школи у цім році, ілюстрованого Кобзаря; 3) по всіх середніх та вищих школах розіслати портрети або бюсти поета; 4) де небудь, на краю міста Катеринославу заснувати народню бібліотеку-читальню, з яко мога ширше поставленим відділом белетристичних та популярно-наукових книжок українською мовою.

З таким же проханням постановлено звернутись до Катеринославського Губернського Земства, до повітових земств і до всіх городських дум губерніі. Доручено бюро скласти текст такого прохання.

З пропозиціі д. Туровця ухвалено вжити заходів, щоб у Академіі Художеств було засновано стіпендію імені Шевченка для дітей Українського народу. Щоб підтримати це прохання —звернутись до відомого художника І. Ю. Рєпіна, гадаючи, що він, як художник і земляк з Слобідськоі Украіни, не відмовить допомогти, чим зможе.

При обговорюванні питання про кошти Комітету подано було думку зібрати, що можна, сред присутніх. І зараз же внесено було 56 карб. як і передано скарбнику—В. М. Хрінникову.

Виконавчому Бюро було доручено звернутись до громадських установ, товариств, клюбів з проханням допомогти Комітетові грішми на впорядження урочистого засідання Комітету.

У цьому ж засіданні де хто з членів Комітета подав голоса за те, щоб не поширювати його діяльности, але ця пропозіція зустріла найгарячіші протести, і, навпаки, було ухвалено дбати, щоб як мога ширше й повніше використати права Комітету.

Було ухвалено також, звернутись до Катеринославськоі Городськоі Думи з проханням добути дозвіл збірати жертви на памьятник Шевченкові у Катеринославі.

В період між другими й третіми зборами Комітету виявились деякі наслідки функцій Виконавчого Бюро.

30 січня були ухвалені такі справи. Доручено В. О. Біднову организувати панихиду на 25 лютого; організована була публікаційна работа; для урочистого засідання Бюро признало найбільш придатним помешкання Англійського клюбу, і звернулось з проханням дати велику залю на 25 лютого за дурно; запросило В. В. Коренєва взяти художньо-декоративну

частину—і д. Коренєв ласкаво згодився; ухвалено прохати Городську Управу асігнувати 500 р. на влаштуваня урочистого засідання, і, крім того, звернутись з проханням грошовоі допомоги до Клюбів і товариств. Що ж до того, щоб звернутись до Попечителя шкільноі округи за дозволом святкувати ювилей по школах,—то Бюро постановило не звертатись, бо мались відомости, що ніяких надій на здійснення такого прохання покладати не можна. Питання про плату за вхід на засідання 25 лютого, про збірання жертв на памьятник Шевченкові у Київі було передано у Комітет. Бюро також одсунуло поки що справу про те, щоб звернутись до повітових земств і городських дум. Щож найголовніше,—Бюро разробили програму урочистого засідання 25 лютого, вияснило іі детально і поділило між окремими особами організаційну й техничну працю.

Про все це було зроблено доклад черговому засіданню Комітета 2-го лютого. Програма засідання затвержена цим зібранням у таких головних рисах, як і пропонувало Бюро.

1. Вступне слово—яке має промовати голова Комітету О. М. Терпигорев.

2. Два доклади. Після докладів антракт. В початку другого відділу—літературно-музичного—будуть прочитані привітання, адреси й покладені перед бюстом вінки та квітки від депутацій. Потім хор виконає „Заповіт“, дві чи три декламаціі, і закінчится свято „Жалібним маршем“.

На цьому ж засіданні Комітету вияснилось, що А. С. Синявський не має можливости прочитати доклад на святі, і таким робом, зостаються два майбутніх докладчики: М. В. Биков і В. О. Біднов. Комітет звернувся до Д. І. Яворницького, прохаючи і його виступити з докладом. Після гарячих прохань усіх присутніх Д. І. ласкаво згодився не прочитати доклада, а промовити невеличке слово; через хворобу на очі він не може ні читати ні писати. Потім ухвалено запрохати Г. Л. Денисенка та М. К. Ємця виступити на святі з декламаціями.

Довгі та палкі суперечки викликало питання, чи брати плату за вхід на урочисте засідання. Прінціпіяльно усі члени Комітету визнавали, що вхід повинен бути безплатним, але виникало питання, якими коштами покрити трати по влаштованю свята, котрі мусять бути досить значні.

Частина членів Комітету покладала певну надію на те, що інституціі й пріватні особи так, чи інак допоможуть матеріально. Представники цієі течіі обстоювали той погляд, що гроші треба добути з яких би не було инших джерел, а тільки плати не брати. Друга частина членів, маючи на увазі, що ніяких певних ресурсів зараз немає, а трати великі, вважала можли-

вим поступитися прінціпом безплатности, щоб мати за те надію оплатити видатки. Обговоривши справу Комітет постановив: вхід на урочисте засідання 25 лютого встановити без усякоі плати. Щоб здобути кошти ухвалено одноголосно згодитись з Бюро і прохати Городську Думу ассігнувати 500 р. на видатки по влаштуванню усіх взагалі ювилейних свят.

З постановою Бюро—не звертатись до попечителя шкільноі округи Комітет згодився, але признав необхідним звернутись до повітових земств та дум з проханням ознаначити й з свого боку чим небудь день столітнього ювилею нарождення поета.

Постановлено також прохати Городську Катеринославську Управу, щоб дала субсідію на коштовне видання матеріялів до біографіі Шевченка, які зараз є у музеі імени Поля (пропозіція Д. І. Яворницького). Голова Комітету доводить до відома лист лікаря Нейштаба, в якому автор радить спорудити живий віковічний памьятник поетові, не монумент, а заснувати просвітню інституцію імени Шевченка, з театром, бібліотекою, викладами наук і лекціями на украінській мові. *) Постановлено лист цей лишити при справах Комітету, і використати його коли настануть умови, при котрих можливо буде здійснити пропонований проект.

Звертаючись з проханями так чи інак вшанувати памьять украінського поета, Комітет прохав: 1) Катеринославську Губернську Земську Управу: 1. Яку небудь із шкіл земських найменувати іменем Т. Шевченка. 2. Школярам роздати де-

*) „Юбилейный Шевченковскій Комитетъ готовится чествовать память незабвеннаго поэта Украины Т. Г. Шевченко, въ яркихъ поэтическихъ краскахъ рисовавшаго горе и злосчастье этого края и коренного его населенія. Поэтъ вполнѣ заслужилъ вѣчную признательность потомства. И во всѣхъ городахъ дорогой его родины должны красаваться вѣчные памятники, напоминающія населенію всего края о великомъ божественномъ дарѣ, украшавшемъ чело чествуемаго поэта. Въ какомъ духѣ и стилѣ должны быть воздвигаемы эти памятники? Не шаблонныя колонки и фигуры, ничего не говорящія ни уму, ни сердцу! Этимъ монументамъ только мѣсто на могилахъ. Несравненно больше смысла представляютъ сооруженія просвѣтительныхъ домовъ имени великаго украинскаго поэта. Онъ былъ рабомъ и творческій даръ его помогъ ему вырваться изъ рабства. Поэтому, всякое просвѣтительное учрежденіе его памяти должно напоминать всякому, что просвѣщеніе и культура срываютъ со всякаго оковы безпросвѣтной тьмы и невѣжества. Я бы предложилъ открыть территоріальную подписку на сооруженіе въ Екатеринославѣ просвѣтительнаго дома имени поэта и художника. Въ этомъ домѣ долженъ быть огромныхъ размѣровъ зрительный залъ съ соотвѣтствующей сценой для театральныхъ представленій, концертовъ, лекцій и т. п. исключительно на украинскомъ языкѣ. Въ этомъ же домѣ должны быть устроены украинская библіотека и, если возможно, украинская народная школа.

Девизъ этого дома: не преслѣдовать никакихъ политическихъ стремленій, идущихъ въ разрѣзъ съ общегосударственными цѣлями.

Съ почтеніемъ д-ръ *Я. Нейштабъ*.

шеві видання творів поета „Малий Кобзарь", а тим, що кінчили школу у цьому році, ілюстрованого Кобзаря; 3) Заснувати в школах Губернського Земства стіпедіі імени Т. Шевченка селянськім дітям губерніі.

До повітових Земських Управ Комітет, крім 3-го пункту додавав прохання, щоб у всі школи розіслали бюсти або портрети Шевченка, Земську книгозбірню наіменувати іменем Т. Шевченка, і всі школи, що мают будувати у 1914 р., будувати в українськім стилю, як то зроблено Лохвицьким, Канівським та Дубновським Земствами.

У повітових Городських Управ і Дум Комітет прохав: 1) Одну з найкращих вулиць у городі назвати Шевченківською; 2) Наіменувати одну із шкіл низчу або середню іменем Шевченка і збудувати для неі будинок в українському стилю; 3) установити стипендіі імени Шевченка у низчих або середніх школах і 4) Завести городську народню бібліотеку—читальню імени Т. Шевченка.

В період між третім і 4-м засіданням Комітету справа з докладами трохи була загальмовалась. 5-го лютого В. О. Біднов подав листа до Комітету, у якому сповіщає, що він не має можливости виступити з докладом, а також зрікається брати яку б то не було активну участь у ювилейнім Комітеті. Тоді бюро звернулося до д. Сігаревича Д. Д.—діректора Комерційноі школи у Олександрівську, з проханням виступити на засіданні 25 лютого з своім докладом. Від Англійського Клюбу одержана відповідь, що помешкання на 25 вільне, і можна взяти його за 30 р. Бюро ухвалило також установити почесні квитки на вхід і роздавати іх загодя по запису тільки на перші 10 рядів.

Розглядаючи ці справи 9 лютого, Комітет постановив: на випадок, коли д. Сігаревич не зможе виступити з докладом, то доручити Бюро підшукати докладчика, а коли не знайдеться, то обмежиться одним докладом М. В. Бикова. Маючи на увазі газетні чутки, що по иньших містах Росіі й Украіни вшануванню памьяти Шевченка ставляться перешкоди і заборони, Комітет постановив прохати Д. І. Яворницького довідатись у Губернатора, чи не має часом у нього яких небудь вказівок з Міністерства на заборону ювилейних Шевченківських свят. Д. І. Яворницький ласкаво згодився довідатись.

Коли виявилось, що коштів дуже мало, де хто з членів Комітету зробили доброхотні внески (д. д. В. М. Хрінников, С. та Т. Бичихіни, І. М. Труба, О. М. Терпигорев, Г. А. Дегтярьов, Л. Є. Біднова і К. Є. Котов). Потім Комітет прохав

Урочисте засідання Ювилейного Шевченківського Комітету 25/II 1914 року.

С. С. Бичихіна, як старшину Комерційного Зібрання, підтримати прохання Комітету про грошову допомогу від Комерц. Клюбу, Яхт-Клюбу й инш. Позаяк вияснилось, що Виконавчому бюро дуже багато техничноі роботи, постановлено доповнить його ще членами, й обібрані були: Т. С. Бичихіна, С. С. Бичихін, К. Є. Котов, О. Л. Шкамарда, М. І. Луценко, І. Д. Марусенко та В. В. Коренєв.

Тим часом справа з докладом все більше гальмувалась. Д. Сігаревич згодився був виступити з докладом, але через 2 дні протелеграфував, що він захворів, а згодом лікарі заборонили йому вставати з ліжка. Другого докладчика знайти вже було пізно, й таким чином програма першоі частини свята повинна була скластись: із промов Голови Комітету— на російській мові, Д. І. Яворницького українською мовою й доклад М. Бикова теж українською мовою.

За час перед 5-м засіданням Комітету, Виконавче Бюро ухвалило послати привітання від Комітета усім Товариствам та Інституціям в Росіі й Галичині, які святкують памьять Шевченка.

Ухвалено також про святкування у Катеринославі повідомити товариства й спілки Катеринославськоі губерніі.

Для цього обібрано редакційну комісію з трьох членів (Вировий, Труба, Рудічев). Вироблений був порядок роздачі квитків на урочисте засідання.

Почесні квитки до 10 ряду—розіслати: Членам Комітета, Гласним Думи, Головам повітових Управ земських та городських, старшинам клюбів та членам Рад тих товариств, що згодились принять участь у вшануванні поета, а саме: Просвіта, Научное О-во, О-во ветеринарных врачей, Императорское Техническое О-во, Народная Торговля, Товарищескій Кружок Инженеров, О-во врачей Промышленных предпріятій, О-во помощников врачей, О-во приказчиков, О-во Горных Инженеров, Семейно-Педагогическій Кружок, Архивная Комиссія й Совѣта Музея Поля:

Роздача останніх квитків була організована у трьох пунктах: у Просвіті, на Чечелівці та Аудиторіі Научного О-ва.

На засіданні Комітету 16 лютого Д. І. Яворницький одноголосно був обібраний почесним головою Комітету.

Секретарь доложив, що д. Яворницький вияснив, що Губернатор ніякоі заборони од Міністерства свякувати ювилей Шевченка не має, і сам він особисто не буде робити ніяких перешкод. Постановлено просить Д. І. Яворницького добути формальний дозвіл у Губернатора на урочисте засі-

дання Комітету, і передати програму засідання, а також послати список Членів Комітету.

По постанові Виконавчого Бюро про найменування Басейноі вул.—Шевченківською—ухвалено: через те, що відповідну заяву в Думу подати до чергових зборів вже пізно (збори були 18 лютого) просить гласних, членів Комітету, які зараз є на засіданні, внести це питання на розгляд Думи, коли обговорюватиметься там справа про заяви, подані Комітетом.

У цьому ж засіданні були оголошені листи: М. М. Олексієнко та П. В. Каменського з висловом привітань та співчуття святкуванню.

Останнє засідання Бюро було віддано ріжним техничним та організаційним справам що до самого вечору 25 лютого.

На засіданню Комітета 27 лютого, яке було вже останнім, було доложено оповіщення Губернатора у якому він дозволяє „безплатное засѣданіе, посвященное памяти Т. Шевченко... при условіи недопущенія, какъ въ докладахъ, такъ и вообще въ рѣчахъ выраженій, носящихъ тенденціозно-политическую окраску. При этомъ сообщаю, что указанное засѣданіе можетъ состояться лишь при условіи принятія на себя отвѣтственности за соблюденіе въ немъ порядка, согласно вышеизложенныхъ моихъ указаній, почетнымъ предсѣдателемъ комитета, профессоромъ Эварницкимъ, лично изъявившимъ мнѣ на это согласіе“. Програма затвержена Губернатором така:

I ОДДІЛ.

1. Відкриття засідання.
2. Вступне слово Голови Комітету—проф. О. М. Терпигорева.
3. Промова Почесного Голови Комітету—проф. Д. І. Яворницького—„Шевченко народній поет“.
4. Доклад М. В. Бикова: „Великій поэтъ народной человѣчности“.

II ОДДІЛ.

1. Оголошення привітань і складання вінків до бюсту поета.
2. „Заповіт“ Шевченка, музика Заремби—хор під орудою В. Є. Петрушевського.
3. „Чернець“ Шевченка, продекламує Г. Л. Денисенко.
4. „До Основьяненка“ Шевченка, продекламує М. К. Ємець.
5. „Жалібний марш“, муз. М. В. Лисенка—Хор.

Проф. Д. І. Яворницькому була знову висловлена подяка. Секретарь Комітету довів до відома, що Губернатору був поданий на затверження список членів Комітету, у який увійшли:

1. Почесний голова Комітету проф. Д. І. Яворницький. Голова Комітету проф О. М. Терпигорев, товариш голови—Ю. А. Павловський.

Секретарі: і. П. Рудичев і В. О. Дувін, Скарбник В. М. Хрінников. Члени: І. Я. Акінфієв, П. В. Каменський, А. С. Синявський, В. Г. Воронін, О. О. Гурєєв, В. Г. Гальков, С. Я. Данилевський, В. П. Гегело, М. З. Євтєєв-Євтюков, А. М. Настенко, А. О. Рохлін, Г. І. Туровець, І. Д. Штромберг, Л. К. Реймер, С. С. Бичихін, Т. С. Бичихіна, Г. С. Казановський та С. А. Бірюков—як представники од О-ва горних інженерів, С. А. Барський—від О-ва лікарів промислових предприємств, М. І. Хейлик, З. Н. Малютіна, Г. О. Авдієнко. Є. С. Вировий, Г. Л. Денисенко, Є. С. Гарькавцева, О. П. Кривенюк, М. М. Нечипоренко, І. Ф. Пінчук, П. А. Щукин, А. Д. Ткаченко, О. А. Дорожинська, М. І. Луценко, М. П. Хрінникова, Є. С. Павловська, І. М. Труба—від Товариського гуртка інженерів, В. П. Труба, Л. Є. Біднова, М. В. Биков, М. К. Ємець, Г. Ф. Дзябенко, В. В. Коренєв, О. Г. Морачевський, Б. Ф. Павловський, В. А. Стаховський, Г. Г. Черняхівський, Г. О. Дегтярьов—від союзу кооперативів, І. І. Дяченко, Г. Ф. Лукьянов, П. І. Коробчанський, М. О. Марков, О. О. Сергієнко—від Імператорського Техничного О-ва, О. Л. Шкамарда та Є. В. Щоголіва—від Наукового О-ва, В. М. Бобров, Л. В. Вінарський—від Польского клубу „Огніско", П. О. Доманицький—від Сімейно-педагогичного гуртка, К. Є. Котов, В. О. Липницький—від О-ва лікарів ветеринарів, К. О. Личман—від О-ва прикащиків, Р. В. Слинько та В. П. Шляхтін від О-ва помішників лікарів, К. А. Андрущенко, В. М. Зенченко, І. Д. Марусенко, Чоп П. Т. та Б. І. Усик-Базилевський від О-ва Народна торговля, І. О. Кожевніков та А. Г. Агєєв.

Було доведено, що Комісія, виробила текст повідомлень товариств і кооперативів Катеринославськоі губерніі, але вже пізно було його розсилати*).

---

*) 25-го февраля 1914 года исполняется 100 лѣтъ со дня рожденія великаго украинскаго поэта—гражданина, Тараса Григорьевича Шевченко, посвятившаго весь свой художественный геній борьбѣ съ общественнымъ зломъ крѣпостничества, всю горечь котораго ему довелось испытать на самомъ себѣ. Въ своихъ произведеніяхъ поэтъ раскрылъ намъ глубину народнаго горя и скорби и научилъ понимать и цѣнить простое слово хлібороба-крепака, могучее орудіе мысли и чувства.

Въ эту торжественную годовщину Екатеринославское Литературно-Артистическое Украинское Общество постановило достойнымъ образомъ отпраздновать столѣтіе со дня

Секретарь докладує, що вже од деяких товариств надійшла грошова допомога, а од деяких ще мусить поступити.

Такі жертви мають бути від:

1. Товариства „Просвіта“ — 10 р.
2. О-ва врачей промышленных предпріятій — 25 р.
3. Общества Народная Торговля — 5 р.
4. Научного О ва — 25 р.
5. О-во ветеринарныхъ врачей до 40 р.
6. Императорскаго Техническаго О-ва — 25 р.
7. Товарищескаго кружка инженеров — 15 р.
8. О-во помощников врачей — 15 р.
9. Отъ клубов: Польскаго Ognisco 40 р.
10. „ „ Коммерческаго — 50 р.
11. „ „ Общественнаго собранія — 30 р. та
12. Пожертвовано поодинокими особами — 161 р.

Комітет постановив висловити усім товариствам і окремим особам свою найгарячішу подяку за моральну й грошову домогу.

Представник служащих Катеринославскоі Губ. Зем. Управи заявляє що вони збірают між собою жертви, на які вони мають купити вінок, а решту передадуть в роспорядження Комітету.

Голова Комітету повідомляє, що Дума асігнувала 500 р.

Постановлено дякувати Городську Думу і особ, які спріяли цій постанові.

Довідавшись про кошти, члени Комітету подали думку щоб урочисте засідання було ще раз уряджено. Постановлено урядити другий раз, але за найменчу плату.

Є. В. Щоголіва заявляє, що 2/III Наукове Товариство уряжає читання на Чечеліві в авдиторіі. Комітет ухвалює також впорядити читання і на Султанівці.

Палкі дебати виникли з приводу панихиди, коли іі правити.

Д. І. Яворницький радить прохати Єпископа дозволити одправити панихиду 26 марта у соборі.

рожденія Шевченко и исходатайствовала разрѣшеніе на организацію Юбилейнаго Шевченковскаго Комитета.

Это празднованіе Комитетъ предполагаетъ осуществить 25-го февраля с. г. (въ помѣщеніи Екатеринославскаго Анлійскаго Клуба, по Клубной ул., соб. домъ) путемъ устройства торжественнаго засѣданія, на которомъ будутъ прочтены доклады и произнесены рѣчи, посвященныя памяти поэта, а также будутъ возложены у его бюста вѣнки.

Сообщая объ этомъ Комитетъ выражаетъ надежду, что Вы откликнитесь на празднованіе Юбилея или посылкою своего депутата для участія въ торжествахъ, или же какимъ либо инымъ способомъ.

О. О. Сергієнко, гадаючи, що ніхто не має права заборонити молитись за людину, яка не була одлучена від церкви, пропонує назначити день панихиди, а Д. І. Яворницького тим часом прохать клопотатись про дозвіл перед Єпископом.

Постановлено: Прохать Д. І. Яворницького добути дозвіл на урочисту панихиду в Соборі. Д. Ів. М. Труба звертає увагу Комітета на те, як і чим треба реагувати, коли панихиду не дозволять, і вказує, що уряжати урочисте засідання при забороні панихиди може лягти плямою на діяльність Комітету.

Де хто пристає до цієї гадки, і висловлюється навіть за те, що коли не буде дозволу на панихиду, то не слід уряжати і самого свята. Але значна більшість, вказуючи на те, що це засідання певно буде єдине на усю Росію й Україну російську, і що вже потрачено багато праці,—ріжуче настоює на тому, що урочисте засідання повинно бути, хоча б на панихиду дозволу і не було.

Голова Комітету находить, що питання, зняте д. Трубою, виходить за межі Комітету, його завдання—тільки виробити програму ювилейного святкування. Позаяк І. М. Труба настоював на винесенні такої чи иншої постанови, Комітет постановив, що питання зняте д. Трубою лежить по за межами завдань і компетенції Комітету.

На цьому засідання Комітету скінчилось.

Другого дня Д. І. Яворницький з великим трудом добув таки дозвіл на панихиду в соборі, але з умовою, щоб про панихиду не було оголошення в місяцевих часописях. Оголошення так і не було, але відкриваючи урочисте засідання 25 марта Д. І. Яворницький заявив, що панихида одбудется у соборі 26 марта в 6 г. вечора.

Наступив і день свята 25 лютого 1914 р.

Урочисте засідання.

Квитки на урочисте засідання Комітету були розібрані за самий короткий час, так що дуже багато домаганів не могло буть задоволено.

У 8 годин уже й театральна зала та фойє Англійского клюбу були переповнені людом. Піднялась завіса. Декорація уявляла з себе простору широку далечінь ясним ранком на зорі; палає золотом і огнем обрій, вище—ніжна блакить неба,— і на цьому тлі, високо на постаменті вималювалось погруддя Шевченка, прибране емблемами поезії й живописі та миртовим гиллям.

Почесний голова Комітету проф. Д. І. Яворницький оголосив урочисте засідання відчиненим. Публіка встала.

Професор Терпигорев у короткій гарячій промові дав огляд творчости й духовноі постаті Шевченка, як поета не тільки українського, не тільки славянського навіть, але поета світового, який з великою силою виявив словом спільну всім людям думку про рівність всіх людей, про чисту природу людини; який з гарячою надією сумував за світлим раєм на землі, що прийде тоді, коли збудется мир та любов між людьми; який з палкою любовію й гнівом катував рабство та усі його зьявища, що однаково противні натурі людини, до якого б народу та людина не належала. Даючи оцінку творів поета, докладчик приходить до висновку, що тим „апостолом правди і науки", якого з такою мукою виглядав Шевченко у безпросвітній темряві сучасности, й був сам поет.

Докладчик пропонує встати, шануючи память поета.

Публіка встала.

Проф. Д. І. Яворницький у своєму докладі, який був викладений по вкраінському,—характерною для лектора чудовою, колорітною й живою мовою спинився на творах Шевченка, як поета народнього, національного. („Т. Г. Шевченко—народній український поет"). Розбіраючи твори Т. Г. Шевченка по змісту й по формі, лектор одмітив у них ті боки, де відбилися в тих творах народній світогляд, побут, повірря,—одним словом усе те, що вкупі дає духовне обличчя народу. Докладно спинився лектор на тому теплому почутті, яке виявляв у своіх творах Шевченко до Запорожжа й запорожців. Розбіраючи ті творі, в яких виявилось релігійне почуття поета, автор прийшов до висновку, що Шевченко, як поет, людина глибоко релігійна, і як поет національний, релігійна як раз у тому дусі, який виробився й склався віками з світоглядом народу. Для характеристики християнського настрою поета професор з великим почуттям прочитав уривки з вірша, написанного Шевченком 25 лютого, за півсуток до смерти.

„Чи не покинуть нам, небого,
Моя сусідонько убога,
Вірши нікчемні віршувать....."

Довго не замовкали оплески по кінці слова Д. І. Яворницького.

Доклад М. В. Бикова „Великій поэтъ народной человѣчности" був присвячений розгляду того мотиву, який проймає усю творчість Шевченка,—високого почуття „людськости", тіеі квінт-есенціі духовноі гармоніі, яка відріжня людину од иншоі живоі тварини, й являється і грунтом громадського життя і завдатком світлоі будучини людини на землі.

Доклад глибокий по змісту й пройнятий великим почуттям, був прослуханий з пильною увагою*).

Красиву й величну картину уявляла сцена, коли почались підносини депутаціями вінків до бюсту поетового. Високо над юрбою в ефектному освітленню, на тлі голубоі далечіні— погруддя поета. Немов озирає загаданно поет своім звичайним, так знайомим для нас по портретам, суворим і разом—сумним глибоким поглядом оце море голів людей, що зібрались помьянути його „не злим, тихим словом".

Довгою низкою простяглась процесія депутацій з вінками. Барвистими плямами де-не-де видніються українські вишивання на сорочках, плахти; це депутації од сел, кооперативів, сельських „Просвіт" та инших селянських організацій.

Першими поклали свій вінок до підніжжа бюсту поетового представники ювилейного Комітету. Потім були піднесені вінки: од Катеринославськоі „Просвіти", од „Научного Общества", од „Товарищескаго Кружка инженеров"; Мануйлівськоі „Просвіти", амурського „Запорожського Товариства „Просвіта", краснопільскоі молочарськоі спілки, „Общества помощников врачей", бібліотеки нижнєдніпровських майстерень, кооперативного союзу, Народньоі Торговлі та од Студентів Гірничого Інституту.

Адреса Катеринославського Літературно-Артистичного Товариства „Просвіта".

„В лиху годину, серед темряви горя і наруги над людиною, сто літ до нашого часу народився Кобзарь Украіни. Серед важких обставин кріпацького життя зміцнів і загартувався його дух, і громом гніву проти неправди й ніжною музикою любови до брата—людини розляглося по рідній землі могутнє слово поета. Почули його люде, і помалу, потроху виходять з обіймів неволі й тьми, простуючи до ясних обріів, до сонця правди й освіти, до якого з такою жагою усе своє хмуре життя прагнув поет. Геній Украінського народу, апостол вселюдськоі правди Ти знайшов чарівний діамант нашого відродження— це нашу мову, слово рідного Тобі люду, запаливши сяйвом свого талану як провідню зорю нашого розовою та піднявши його вище хмар ворожих. Ти дійсно на сторожі коло нас—

*) Доклади проф. Д. І. Яворницького та М. В. Бикова були видруковані цілком у „Южной Зарѣ" (ч.ч. 2304—28 февр. і 2307—3 марта 1914 року).

украінців, на сторожі нашого національного життя поставив слово. Під захистом і обороною цієі зброі народ наш сміливо та з певністю йде до кращого життя, до кращоі долі. Сьогодні ми, Катеринославська Просвіта, суголосно зі всією Україною, усією людністю, яка визнає та шанує в Тобі апостола правди, згадуємо Тебе наш батьку-порадднику не тільки тихим словом, але бурхливим повного почуття найщирішоі любови, найглибшоі поваги та пошани до Твоєі величноі памьяти, покладаючи надію, що і у тій світлій памьяти, здобудемо безмежне джерело снаги для праці на ниві освіти, для простування у світлу далечінь правди, любови й загального добра. Прийми-ж в день Твого нарождення цей вінок, як вінок слави, слава-ж Твоя, Тарасе, не счезне, бо Ти живеш в серцях свого народу".

На вінкові „Просвіти" був напис: „25 февраля 1914—Т. Шевченкові Катеринославська „Просвіта": „Поет живе в серцях свого народу".

Далі були оголошені адреси від філій „Просвіти": 1) Мануйлівськоі:

До Катеринославського Ювилейного Шевченківського Комітету.

„По всіх закутках широкоі Украіни і навіть по-за межами іі, святкують в ці дні памьять Великого Кобзаря Т. Г. Шевченка з нагоди 100-літнього ювилею його нарождення. В ці дні всі, кому дорогі святі ідеали співця-страдника народнього горя, чиі серця захоплені найкращим в світі почуттям братерськоі згоди—всі вони зьєднуються в одному найщирішому бажанні-вшанувати памьять Генія Украіни.

До ціх свят, до вшанування памьяти того, чиє серце палало святою любовью до свого рідного краю, до свого народу, чиі вогненні слова закликали до братньоі згоди,- приєднується й Мануйлівська сільська „Просвіта".

Нехай-же святі думки найкращого сина нашоі неньки Украіни „живою росою" падуть на рідну ниву, хай зростуть на ній святі ідеали Великого Кобзаря й прискорять той час, коли між людьми, незалежно іх націй запанує справжня любов, „обніме брат", усьміхнеться сльозами щастя „заплакана мати", і світ „ясний—невечірній тихенько засяє".

„Слава Великому Кобзареві, Слава Поборникові Правди, Любови і Добра—Навіки Слава".

На вінкові напис: „Співцеві народнього горя—Мануйлівська „Просвіта".

Діівськоі філіі.

„У світлий день столітнього ювилею Великого сина Украіни, Діівська „Просвіта“ разом з усіма, що зібралися сьогодні на це велике свято, разом з усім Украінським народом і всім культурним світом, шанує преславного поета словом глибокоі любови й найщирішоі пошани до ясноі памьяти незабутнього співця горя й недолі рідного краю, його національного пророка. Своє безсмертне, віще слово Він поставив на сторожі коло бездомного свого народу, що поневірявся в тяжкій неволі й темряві, і своім світлим сяйвом свого невмірущого Кобзаря освітив занедбанному найменьшому братові шлях до нового кращого, щасливого життя, до волі, правди й братолюбія. Святою чистою любовію до віку палатиме рідний край до вірного свого сина-страдника.

Його слава
Сонцем засіяла.
Не вмре Кобзарь, бо навіки
Його привітала.
Поет живе — ми слухаєм його,
Ми чуєм заповіт його священний —
Учитися, кохати край страждений,
І не цуратись рідного, свого.
Поет живе в серцях свого народу“.

На вінкові напис: „Співцеві недолі Украіни Діівська „Просвіта“.

Рівно сто літ назад в цей день засіяло Сонце нового життя на Вкраіні — народився великий поет украінського народу, незабутній Тарас Шевченко. Його безсмертні твори збогатили нашу літературу й підняли значіння нашого рідного слова.

Шевченко був тим національним співцем і героєм, що вказав пригніченному украінському народові стежку до нового життя; він довів нам, що щастя людини не в тім, щоб душити один одного, а въ братерстві, любові, правді та волі.

Він став нашим любим вчителем і поводарем до кращого життя; де буде світити Сонце правди, де й нам усміхнеться доля, де всі будуть брататися, де переживатимуть мир та згоду.

Въ цей великий день Амурська „Просвіта“ вітає всіх прихильників поета й бажає, щоб найшвидче й скрізь здійснилися думки нашого Тараса про долю та волю!

Слава тобі, великий Кобзарю!

На вінкові напис: „Сонцеві Украіни. Великому Тарасові. Амурська „Просвіта“.

Привітання від селян Камьянки, Новомосковського повіту.

По всій широкій Україні і навіть далеко по-за межами іі в сей день люде шанують своіми чесними спогадами без міри славного співця Украіни Тараса Григоровича Шевченка, квітчаючи його чоло вінцем слави.

І ми прилучаємо свій тихий голос великоі пошани до могучого народнього хору: „Слава великому страдникові, покривжденних заступникові.

Слава во віки!“

Од селян с. Підгородні, Новомосковського повіту, на день 100-літніх роковин.

Славній памьяти батька Украіни Т. Г. Шевченка.

Зумів ти, Тарасе, на світі пожити
Для рідного краю, для рідних людей,
Зумів показати, як треба любити
Свою Украіну й своіх дітей.
Зумів ізорати ниву десятинну,
Убогую ниву й сльозами полив,
Розвернув словами велику руіну
Де народ великий та праведний жив.
Зумів усю правду дітям росказати
І щиро за те прихільниі діті
Тебе полюбили, що вмів показати
Надіі святі, зелениі віти.
Полив ти, Тарасе, ті віти сльозами,
Щоб скоро на світі усі розцвілись,
Щоб була надія й правда між нами,
І ми щоб до купи усі ізійшлись.
Ми слухаєм батьку твого заповіту
І щиро бажаєм у хаті зійтися—
Як доля послуже. Всі рідниі діти
Бажають. Бажаєм. Батьку молися.
За рідниі діти, хто щиро бажає—
Молися, за щиреє слово молись,
Хто щиро у серці тебе привітає
За того в могилі і ти звеселись.
Веселися батьку, бо вже як водою
Сизокрилі думи твоі розлились
По всій Украіні, немов всі з тобою
Живуть і радіють. Тарасе, молись.
Бо зумів ти й очі у думи уставить,
І крила, і мудрість безвічну свою,
Зумів ти і думи літати заставить
І душу носити на крилах твою.

Дякуєм поважно—шановних добродіів тих, хто упорядкував цей вечір, бо цим вечером Ви зуміли піднять наші духовні сили і тепер ми віримо, що „наша слава не вмре, не загине, от де люди наша слава, слава Украіни“.

„Без золота, без каміню, без хитроі мови, а голосна та правдива, як Господа слово“.......

Гурток селян с. Підгородні, Новомосковського повіту Катеринославщини.

Від Краснопольскоі Молочарськоі Спілки Катеринославського повіту.

Славний наш Батьку Тарасе!

Ти бувший кріпак, ти зазнав тяжкоі долі невільника, ти болів серцем, дивлячись на страждання рідного народу і в своіх піснях ти виспівав наше безталання, наше горе. Ти поставив своє слово на сторожі нашоі долі. Твоє віще слово живе серед нас, гріє нас як промінь сонця і дає нам надію на кращу будучину.

Слава ж тобі, наш Батьку Тарасе, співець нашого горя, пророк нашоі кращоі долі.

На вінкові напис: „Своєму Генієві-поетові Краснопільська Молочарська спілка“.

Катеринославському Шевченківському Комітетові по впорядженню Ювилейних свят з приводу 100-літніх роковин з дня нарождення Т. Шевченка.

Ми представники від селян Украінців Лоцманськоі-Широкоі, щиро й сердечно вітаємо Катеринославський Ювилейний Шевченківський Комітет, а разом з ним і всю Украіну з великим днем столітніх роковин з дня нарождення геніяльного нарсднього поета, великого співця Украіни—Т. Г. Шевченка. Хай цей день великий буде доказом, що ми уміємо шанувати тих людей, котрі жили, працювали все своє життя й померли в боротьбі за добробут своіх менчих братів, темних та пригніченних. Хай це свято буде доказом того, що Шевченко не забутий тим людом, з якого він вийшов, для котрого жив та працював, що він живе в серцях тих людей і ожива всією величньою-постаттю. Хай викрикує ворожа юрба, котра хоче на йому поробити брудні плями й зовсім стерти згадку про нього в народі, але він як був чистим, таким і залишиться, як був апостолом правди та вчителем любови, то так його й шануватимуть. Хай же ввесь світ побаче, що той

люд, до якого він промовляв палко,—почув ті огненні слова й прокинувся від віковічнього сну, що він братається й іде новою стежкою до нового національного, культурного життя в купі з братнім великоруським народом. Хай же він ще більше оживе в народі й хай буде справжнім світилом всього славянства!

Умер ти, батьку, так спи ж спокійно, а ми вже встаєм від сну. Слава ж твоя не вмре во віки! Україна тобі сплете величний лавровий вінок! Вона тебе не забуде, доки жити буде! Слава тобі, наш генію, слава великий поете, слава Кобзарю, слава!

Привѣтствіе Екатеринославскаго Научнаго Общества в день столѣтняго юбилея со дня рожденія Тараса Григорьевича Шевченко.

В день столѣтняго юбилея со дня рожденія Тараса Григорьевича Шевченко, великаго борца за свѣтлые идеалы освобожденія народнаго—вдохновеннаго пѣвца народнаго украинскаго быта, запечатлѣвшаго в нетлѣнных образах и красоту украинской природы и колоритную прелесть народной жизни, ея преданій, пѣсен, затаенных дум, Екатеринославское Научное Общество счастливо принять участіе в торжественном чествованіи памяти этого во истину писателя—борца, поэта-печальника горя народнаго.

Сын крѣпостного крестьянина, переживщій сам весь ужас рабства и зависти, он вырос с гордою свободною душой и весь себя отдал на служеніе благу народа, его счастью, приняв с безстрашіем героя всѣ терніи тяжелаго пути.

И умер он, надломленный борьбою, но многое свершив. Он отразил в „Кобзарѣ“ и „Катеринѣ“ исторически выработавшійся народный душевный склад крестьянства, он зарисовал яркими красками малорусскій крестьянскій быт, ему обязан малорусскій язык своими, точно выхваченными из народной поэзіи, красотами, он родоначальник украинской народной поэзіи.

И, воздавая великому великое, с благоговѣніем чтя память гуманиста-писателя и истиннаго поэта народника, Екатеринославское Научное Общество присоединяет свой голос привѣтствія к славѣ, провозглашаемой поэту во вѣки широкими народными кругами, общественно мыслящей и чувствующей интеллигенціей.

Слава вдохновенному пѣвцу Украйны, слава борцу за великіе идеалы человѣчества!

На вінкові напис: „Великому поэту-человѣку и гражданину Т. Г. Шевченку. Екатеринославское Научное Общество“.

Від сімейно-педагогичного гуртка у Катеринославі:

Семейно-педагогическій кружок поручил в день столѣтней годовщины со дня рожденія многострадальнаго пѣвца Украйны возложить вѣнок на его бюст с надеждою, что скоро настанет день, когда такое чествованіе будет у памятника, воздвигнутаго в Екатеринославѣ, так как признают же, наконец, что празднованіе памяти великих людей и событій есть лучшее средство воспитанія любви к родинѣ.

Від Товариського Гуртка Інженерів Катеринославщини вінок з написом: „Геніальному Кобзарю Украины, отъ Кружка Инженеров Екатеринославскаго района“ і привітання:

„Товарищескій Кружок Инженеров Екатеринославскаго района“, присоединяясь к чествованію мѣстным обществом великаго народнаго поэта, приносит ему свою дань глубокаго уваженія, как пѣвцу высоких гражданских идеалов, как свѣтлой личности, осуществлявшей в жизни безупречное, беззавѣтное служеніе этим идеалам, и в то же время как плодотворному дѣятелю искусства, талантливѣйшему піонеру русской художественной гравюры.

„Без малодушной укоризны пройти мытарства трудной жизни, измѣрить пропасти страстей, узнать на дѣлѣ—жизнь людей, прочесть всѣ черныя страницы, всѣ беззаконныя дѣла,—и сохранить полет орла и сердце чистой голубицы“—вот поистинѣ дивный образ человѣка, образ чествуемаго нынѣ поэта, сумѣвшаго на языкѣ закрѣпощенной народной массы не только раскрыть весь ужас крѣпостного права, не только заклеймить позорное насиліе человѣка над человѣком, но и повѣдать такіе высокіе идеалы гуманности и человѣческаго братства, которые еще для многих поколѣній будут служить путеводной звѣздой в стремленіи к общечеловѣческому благу.

В ряду славных дѣятелей, не уставших со времен Радищева возвышать благородный протест против крѣпостной неволи, голос Шевченка был особенно сильным, особенно убѣдительным, ибо вышедшаго из глубоких нѣдр народных, его, по мѣткому выраженію историка, сам народ избрал, чтобы повѣдать міру о его страданіях: своим мощным словом поэт порвал завѣсу, скрывавшую внутреннюю жизнь народа от взоров образованнаго общества и дал потрясающіе образы соціальной неправды и зла.

Этому генію народному, внесшему драгоцѣнный вклад в общечеловѣческую сокровищницу духа, мы пришли поклониться в торжественный день чествованія его великой и свѣтлой памяти.

Від Катеринославського Відділу Імператорського Руського Техничного Товариства.—Памяти Т. Г. Шевченко.

Сердце поэта Шевченка было открыто всему міру для проникновенной любви к добру, для пламенной ненависти ко злу. Но со своим родным народом поэт жил одною общею жизнью, чувствовал его душею, болѣл его муками, стонал его рыданіями, думал его думою, вмѣстѣ с ним вѣрил, вмѣстѣ любил и ненавидѣл, проклинал и бичевал его врагов, любил его друзей. Всю свою жизнь был вѣрен одной своей любви—любви к народу и рисовал одни образы—образы его судьбы и быта.

Сын крѣпостного и сам крѣпостной, он жил, когда его народ изнывал от гнета крѣпостничества, и вмѣстил в своем всеоб'емлющем сердцѣ всѣ муки своего народа. И как безпощадно рвали они его чувства, как жгли его мозг! Какую тяготу и горечь вынес он в своей душѣ, никогда не знавшей мира, не видавшей счастья!

Страданія его были безмѣрны и судьба безпощадна, но поэт выковал себѣ в них великое оружіе своей внутренней силы—глубокое, пѣвучее, вдохновенное слово и в нем воскрешал свое обливавшееся кровью народных страданій измученное сердце, и с вѣрой воспѣвал его лучшую долю. Его „Кобзарь“, ходил и ходит, и будет всегда ходить по свѣту, пробивая дорогу его завѣтной, огненной мечтѣ—счастью народа, будя от сна тупых и сонных, воскрешая любовь в равнодушных, зажигая свѣт во тьмѣ. И не умерло и не умрет слово его!

Не умер и не умрет воплощенный в нем самом прекрасный образ человѣка, безмѣрно страдающаго за людей, но никогда не покидающаго, истекающаго кровью за них, продолжающаго до послѣдних дней, до крайней пред могилою минуты бороться за людское счастье и за счастье своего народа.

Уполномоченный Екатеринославскаго Отдѣленія Императорскаго Русскаго Техническаго Общества А. Сергіенко.

Общество Инженеров, окончившихъ Екатеринославскій Горный Институт в память чествованія Тараса Григорьевича Шевченко юбилейным Комитетом в гор. Екатеринославѣ.

Сегодня, в день культурнаго праздника просвѣщеннаго міра, Общество Инженеров, окончивших Екатеринославскій Горный Институт, присоединяется к чествованію памяти знаменитаго украинскаго поэта, Тараса Григорьевича Шевченко, своей многострадальной жизнью и творчеством доказавшаго великую силу народнаго духа, богатство и красочность Южно-Русской народной рѣчи.

В его чарующих произведеніях отразилось общерусское народное горе, общерусскія народныя радости, а потому-то они так дороги и близки всякому русскому человѣку.

Вѣчная память великому и геніальному сыну украинскаго народа.

Группа работников земскаго дѣла, служащих в Екатеринославском Губернском Земствѣ, несет в общій хор славословія Тарасу Шевченко и свой голос глубокаго преклоненія перед памятью великаго человѣка и гражданина, пѣвца народнаго горя и провозвѣстника свѣтлаго будущаго, вѣщавшаго в своих живых стихах великое значеніе освобожденія личности от пут рабства.

Пусть вѣра Тараса в мощь народа и его славное будущее горит ярким свѣточем в наших сердцах!

А на вінкові був напис: „Тарасу Шевченку—пѣвцу народнаго горя, провозвѣстнику свѣтлаго будущаго—от группы работников Екатеринославскаго Губернскаго Земства“.

Від Т-ва лікарських помішників вінок з написом: Славному незабутньому Кобзарю України—Т. Г. Шевченку. 1814—1914. О-во помощников врачей.

Привітання й вінок від Союзу Кооперативів.—Т. Г. Шевченку. Екатеринославскій Союз Учрежденій Мелкаго Кредита. „Обніміте, брати мої, найменчого брата“.

Потім були депутації з вінками: від Кооперативу Народня Торговля—Т. Г. Шевченку от Общества потребителей Народная Торговля.

Від служащих та рабітників Н.-Дніпровських майстерень—Великому кобзарю України. Від бібліотеки служащих та рабітників Н.-Дніпровських майстерень.

Останнє привітання було від Студентів Катеринославського Гірничного Інституту.

Сто довгих років відрізняють нас від того дня, коли родився Ти, поете любий.

Сто років-довгий час, але й він безсилий зменшить хоч частину того світла, що засіяло нам з колисочки Твоєі.

Родився Ти в таку тяжку, срамотнюю годину, якоі майже не знайти в історіі на протязі цілих віків.

Син раба, сам тілом раб, Ти не схотів, не зміг лишитись ним душею, бо серце мав героя і борця.

І як герой, Ти, не жаліючи себе, боровся все життя за волю, будив братів своіх від сна, пророкував життя ім вище та найкраще.

Мудрець сказав колись, що тільки той запалює святий вогонь душі, хто сам горить.

Твоі ж слова вогненніі, Тарасе, яскраво свідчать нам про те, що Ти горів.

І словом правди, простим та мудрим словом, Ти запалював святий вогонь життя в серцях своіх братів. І коли правда те, що молодь відчуває перш за всіх добро життя, то, дорогий поете, сміло кажемо: і Ти, і Твій вогонь, і всі думки Твоі, і всі пісні, що Ти співав,—єсте добро, найвищеє й найкращеє добро життя.

І з певністтю, що може жить лишь в молодих сердцях, ми кажемо ще так: во всі віки, аж доти, доки пануватиме великий та прекрасний геній чоловіка,—не вмре і не загине памьять про життя й діла Твоєі ніжноі, багатоі безсмертноі душі, поете любий наш, Тарасе.

І ще ми кажемо: слава Тобі.

Велика невмируща слава Тобі, борцю, Тобі, поете, Тобі, герою з сніжно-білою душею й гарячим сердцем. Слава Тобі!

На вінкові напис:

Студенти Катеринославського Гірничого Інституту—Великому Батькові Своєі Украіни.

Кожну депутацію публіка стрівала оплесками. Коли ж перед поетовим погруддям одна за однією почали проходити депутаціі від сел,—міцні, дужі, повні поваги, стрункі постаті синів та дочок того самого народу, боротьбі за кращу долю якого поет оддав і життя, і силу, і огненне слово своє,—враження було надзвичайне: зала притьмом застогнала від бурі й грому оплесків.

Після підносин вінків та читання адрес, оголошені були телеграфні привітання.

Першою оголошена була колективна телеграма членів Державної Думи од Катеринославщини, на чолі з М. В. Родзянком:

1) К чествованію памяти великаго народнаго малорусскаго поэта присоединяем свои голоса Михаил Родзянко, Алексѣенко, Папчинскій, Бергман, Сергѣй Родзянко, Александров, Филатов, Макогон.

2) Екатеринославская Губернская Земская Управа, призванная к работѣ на благо мѣстнаго населенія, присоединяется к чествованію народнаго поэта Шевченко, отразившаго в своих произведеніях родной ему крестьянскій быт малорусскаго края, славным сыном котораго он был, и в лучшее будущее котораго так горячо вѣрил.

Губернская Земская Управа.

3) В знаменательный день рожденія одного из даровитѣйших сынов нашей родины Екатеринославское Городское Управленіе съ чувством національнаго удовлетворенія вспоминает геніальную задумчивую музу родного поэта и выражает непоколебимую увѣренность, что народная стихія и в будущем не изсякнет и даст новых блестящих представителей генія малороссійскаго народа.

Городской Голова Способный.

4) В день памяти великаго сына Украины приношу горячія желанія своего сердца о полном раскрѣпощеніи украинскаго слова. Депутат Александров.

5) Президіум Научно-техническаго Общества присоединяет свой голос к чествованію великаго народнаго поэта.

Предсѣдатель проф. Л. Писаржевскій.

6) Группа Екатеринославских педагогов присоединяет свой голос к чествованію великаго поэта Украины.

7) Екатеринославское Землячество Харьковских студентов-технологов присоединяется к торжеству земляков, чествующих пѣвца правды, свободы, великаго художника украинскаго слова, Тараса Григорьевича Шевченко.

8) Апостолу правды, пѣвцу свободы, геніальному поэту, великому батьку Украины, Тарасу Шевченко, вѣчная память.

Аркадій Перцик.

9) Шлем привѣт кружку Шевченко с Кавказа.

Слободянок и Кравчук.

10) Вітаємо Комітет з великим днем. Хай буде ясним маяком надіі на краще майбутнє життя нашоі рідноі Украіни.

Селяне Павлівки Олександровського повіту.

11) Душею вмісті з Вами святкуємо Ваше свято—наше свято. Селяне Куцеволівки. (Підписи).

12) Учителі-украінці м. Катеринославу прилучають і свій щирий голос до пошанування світлоі памьяти поета.

13) Ми, украінці служби зборів, вітаємо Ювилейний Комітет з столітніми роковинами з дня нарождення Великого Кобзаря Украіни Тараса Григоровича Шевченка та бажаємо найскорішого здійснення його заповіту.

14) Щиро вітаємо Комітет і все українське громадянство з великим днем нарождення геніального Кобзаря та борця за долю Украіни.

Учні украінці Катеринославськоі Земськоі фельдшерськоі школи.

15) Слава генієві. *Кармалюк.*

16) Ми майстрі украінськоі столярні, від щирого серця прилучаємося до наших святкуючих земляків у Катеринославі.

17) Памьятаючи заповіти величнього співця Украіни гурток прихильників щирим серцем вітає свято столітнього ювилею зо дня нарождення геніальнаго Кобзаря.

Читанням телеграм закінчилась офіціяльна половина засідання.

Чоловічий хор під орудою В. Ю. Петрушевського почав „Заповіт“.

Усі встали. „Заповіт“ проспівано було двічі й ввесь час публіка стояла.

Потім Г. Л. Денисенко прочитав „Чернець“ та уривки з „Івана Підкови“, а М. К. Ємець—посланіє „До Основьяненка“.

Святкування закінчилось Лисенківським „Жалібним маршем“ на смерть Шевченка, котрий був виконаний мішаним хором під орудою В. Ю. Петрушевського.

Після того, як голова оголосив засідання зачиненим, упорядчики його й депутаціі були запрохані на естраду, щоб здійнятись на фотографіі.

Коли всі розмістились, перед глядачами, що зостались ще в залі, встала чудова картина: велика естрада, гарно прибрана й декорована худ. В. В. Корнєвим; посеред неі високо над людьми бюст поета; підніжжя бюста усе застлане вінками й перевите гирляндами квіток, тут же амфітеатром розмістились ті, що брали участь у святі, жінки, дівчата й чоловіки у європейських та національних убраннях. Картина була дуже красива.

Касове звідомлення Ювилейного Шевченківського Комітету.

ПРИБУТОК.

1.	Асігновано Катеринославськ. Городською Думою	500 карб.
2.	Пожертвовано поодинокими особами	161 „
2.	Від Клюбів: Комерційного Зібрання	50 „
4.	Польского „Ognisco“	40 „
5.	Громадського (Общественнаго) Зібрання	30 „
6.	„ Т-ва лікарів промислових підприємств . .	25 „
7.	„ Катеринославського відділу Імператорського Руського Техничного Т-ва	25 „
8.	„ Т-ва лікарів-ветеринарів	25 „
9.	„ Т-ва руських прикащиків.	15 „
10.	„ Т-ва помішників лікарів	15 „
11.	„ Товариського гуртка інженерів	15 „
12.	„ Т-ва „Народная Торговля“	5 „
13.	„ Катеринославськоі Просвіти	10 „
14.	„ Служащих Катеринославського Губернського Земства—(решта із зібраних на вінок) .	14 „
	Разом . .	930 карб.

ТРАТИ.

1.	Англійському Клюбові за помешкання . .	90 карб.	—	к.
2.	Вінок	52 „	—	„
3.	Трати на організацію панахиди	100 „	50	„
4.	Пожарній сторожі	3 „	—	„
5.	Друкарські трати	39 „	—	„
6.	Хору за виступ 25 февраля	75 „	—	„
7.	Оголошення про засідання у часописях „Придніпр. Край“ і „Южн. Заря“—по 9 р.	18 „	—	„
8.	Переноска рояля	5 „	—	„
9.	Пристосовання декорацій та инша робота на сцені в день 25 февраля	27 „	—	„

10. Сторожам Авдиторії Научного О-ва, де збіралось В. Бюро	5 карб.	—	к.
11. Сторожам Городськоі Управи	7 „	50	„
12. Сторожам Англійського Клюбу	9 „	—	„
13. Робочим	4 „	—	„
14. Телеграми	2 „	50	„
15. Фотографичні знімки	7 „	—	„
16. Ріжні дрібні трати (переізди, перевозка, за послуги й т. и.	60 „	30	„
17. Куплено портретів Т. Шевченка 500 пр. .	25 „	—	„
17. „ Кобзарів, книжок-окремих творів Т. Шевченка, біографій і т. и. для роздачи по філіям Просвіти	300 „	20	„
Разом . .	830 карб.	—	к.
19. Решта в 100 карб. лишилась у скарбника Просвіти на трати по друкованню відчиту .	100 „	—	„
Усіх трат . . .	930 карб.	—	к.

Видання Т-ва „ПРОСВІТА“ у Катеринославі.

Видавничий фонд імени М. Дмитрієва.

№ 1. **Д. Яворницький.** Як жило славне запорожське низове військо. Друге видання, з додатками, з портретом автора і малюнками. Ціна 10 коп.

№ 2. **Д. Дорошенко.** З минулого Катеринославщини. Коротка історія краю й його заселення. З 9-ма малюнками. Ціна 10 коп.

№ 4. **Б. Грінченко.** Чудова дівчина та инші оповідання. „Бібліотека молодість“. Т. VII. З двома портретами автора; в художній обгортці. Ціна 35 коп.

Портрети **Т. Г. Шевченка** на бристольськім картоні. Розмір 34×24 сант. Ціна 5 коп.

Звідомлення „Просвіти“ за 1912 р.; з малюнк. Ціна 10 коп.

Головний склад видань Товариства „ПРОСВІТА“ — у Катеринославі: книгарня „Слово“ — Поліцейська, 59.

ПРОДАЖ:

У Киіві: 1) „Украінська Книгарня“ — Безаківська, 8; 2) книгарня „Літературно-Наукового Вістника“ — Фундуклєівська 12; 3) Крамниця „Час“ — В.-Володимирська, 53; 4) книгарня Є. Череповського — Фундуклєівська, 4; **у Харькові:** в „Украінській Книгарні“ — Петровський пер., 18; **в Полтаві:** 1) в „Украінській Книгарні“ — Петровська пл., будинок Ворожейкина, поруч з Європейським готелєм; 2) в книгарні Г. Маркевича — Бульвар Котляревського; **в Катеринославі:** в книгарні М. Лозинськоі — Проспект; **въ Катеринодарі:** в „Украінській Книгарні — Катеринославська, 34; **у Херсоні:** в кіоску „Початок“, Ришельєвська ул.; **у Ахтирці:** въ кіоску Наумця; **у Камьянец-Подільську:** в „Просвіті“; **в Кременчузі:** в „Украінській Книгарні“ — Катеринівська, 4; **в Одесі:** в книгарні „Діло“ — Преображенська, 11; **в Петрограді:** в крамниці „Украінська Книгарня і Базар“ — Петрогр. Стор. В.-Проспект, д. № 1; **у Львові:** в книгарні Наукового Товариства імени Шевченка, — Ринок, ч. 10 і **Чернівцях:** въ книгарні С. Равха — ул. Ратушева, ч. 4.